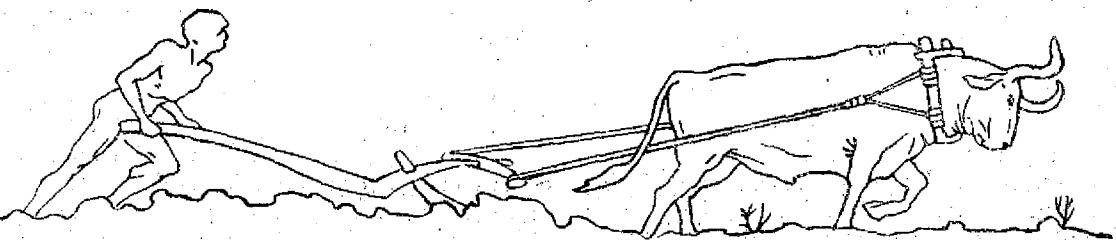

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΚΑΣ ΘΕΩΝΗΣ ΠΑΠΠΑ
ΥΠΟ Ε ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 81 ΙΑ-
ΝΟΥΑΡΙΟΥ 1912

ΠΡΩΣΚΟΠΟΙ

Τί είνε λοιπόν αὗτοί οἱ Μπόϋ-σκάουντες, αὐτὲς οἱ μυρμηκιὲς τῶν μικρῶν, ποὺ πειά θεωροῦνται ἀπάρατητες γιὰ κάθε ιφάτος. Πρόσκοποι λέγονται στὴν γλῶσσαν μας, καὶ ἔνας πόλεμος μεταξὺ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Βόρεως — στὰ 1899 — ἔδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς δργανώσεως ἐνὸς τέτοιου εἰδούς πολεμιστῶν. Ο στρατηγὸς Μπάδεν Πάσουελ, συνταγματάρχης καὶ διοικητὴς τῆς πόλεως Μείφιπικ, σε μιὰ στιγμὴν ἀγανακτήσεως γιὰ ἔκεινους ποὺ ἔχονται ἐναντίον τοῦ ἀνυπόπτου ἀγθρῶπου, εἶδε τὴν Ἰδέαν. Ἡ Ἰδέα τοῦ ἐφάνη σωστική, ἀγάθωστήριος καὶ ἡθέλησε νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ. Τὸ σῶμα του ἦταν μικρόν, ἀποτελεῖτο ἀπὸ χιλίους μόνον ἀνδρας, καὶ ἐπρεπε νὰ ὑπερασπισθῇ ἔξαρσια γυναικόπαιδα λειψῶν καὶ ἐπτά χιλιάδες θιαγενεῖς. Γιὰ τὶς βοηθητικὲς ὑπηρεσίες, γιὰ τὰ προστάγματα, γιὰ τὶς εἰδῆσεις ἔχειαστο ἀκόμη ἔνα πλήθος προθύμων, ποὺ νὰ ἡμποδούσαν νὰ ἐργασθοῦν μὲ ψυχήν. Διδει διαταγὴν στὸν λόρδον Ἐδουάρδον Σέσιλ: νὰ φωνάξῃ ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ ἔτσι νὰ κάμῃ τὸ στρατιωτικόν, τὸ βοηθητικὸν αὐτὸ σῶμα. Τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν πρόθυμα, ἐφόρεσαν τὴν ἴδιαν στολὴν, καὶ ἔνωσαν τὴν μικρὴν δύναμίν τους μὲ τὴν δύναμιν τῶν στρατιωτῶν. Ἡταν οημαντικὴ ἡ ὑπηρεσία των στὴν μάχη. Γι' αὐτὸ σὰν ἐτελείωσε, ἡ ἄγγλικὴ Κυβέρνησις τοὺς ἔδωκε τὸ μετάλλιον τιμῆς — ἀνταπόδοσιν τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ κόπου των.

“Υστερα, τοὺς Ἀγγλους ἐμμῆθησαν οἱ Γερμανοί. Καὶ σήμερα ὁ Πάσουελ, ὁ ἀνθρωπὸς ὁ δυνατὸς ποὺ ἡμπόρεσε νὰ ὑπολογίσῃ τόσο καλὰ τὴν ὁφέλειαν μιᾶς τέτοιως Ἰδέας, γυρζεῖ τὸν κόσμον καὶ ἰδούει αὐτὰ τὰ σώματα τῶν προσκόπων. Ως ἔδω δταν θὰ φθάσῃ ὁ ἀκούραστος Πάσουελ, δὲν θὰ ἔχῃ νὰ μᾶς εἴπῃ τίποτε νέον.

Πατριώτες, ὅπως τοὺς ἔχετε σήμερα ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ πλατειὰ ἔννοια τῆς ἀλληλοβοήθειας, ἔχουν ἀναλάβει ἀπὸ καὶ δὸν τὸ ἔργον. Ο π. Κ. Μελάς, αὐτὸς εἶχε τὴν πρωτοβουλία, καὶ μᾶζι μὲ τοὺς κ. κ. Ν. Πασπατῆρ, Φιλ. Χρυσοβελόνη, Γ. Πανάν, καὶ Λευκαδίτην, ἐφύτεψαν τὸν σπόρον τὸ φύτευμα ἦταν ἐπιδέξιο, καὶ οἱ ψυχές, προστοιμασμένες ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν καλλιέργειαν, ἔνοιωσαν καλὰ τὴν ἱερότητα καὶ τὸ ἀλτρουντικὸν πνεῦμα τοῦ μαθήματος. Σήμερα μέσα στὰς Ἀθήνας ὑπάρχουν 30 παιδιὰ ποὺ γυμνάζονται ὡς πρόσκοποι: Ἐχουν καὶ ἐνωμοτίας — ποὺ τὶς ἀποτελοῦν ὅπτῳ παιδιὰ μὲ ἔναν ἐνωμοτάρχην σὰν δημητόν. Όμως πρέπει νὰ είνε αὐτὸς ὁ ἔξυπνότερος, ὁ ἀντιληπτικότερος, ὁ ἀνδρειότερος, ὁ πειδὲ εὔσωμος, γιατὶ ιρατεῖ καὶ τὸ κοντάρι αὐτὸς, γιατὶ δίδει καὶ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν. Τὸ σύνθημά των είνε: «Ἐσο ἔτοιμος». Καὶ τὰ σημεῖα ποὺ μεταχειρίζονται γιὰ τὴν συνεννόησιν, πολλὰ καὶ δλα αἰνιγματώδη.

Τώρα, ποιὸς είνε ὁ σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἀσκήσεως. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι είνε, δπως εἶπα, ἔρδος, γιατὶ ἀποβλέπει στὴν ὑπεράσπισιν τοῦ πλησίον καὶ τοῦ ἴδιου ἀτόμου, — δημως ἔρχεται καὶ σὰν προκαλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου ποὺ θὰ βγῆ στὸν κόσμο, ποὺ θὰ γίνη στρατιώτης, ποὺ θὰ γίνη πατέρας, ποὺ θὰ κυκλοφορήσῃ μέσα στὴν ζωὴ. Νὰ δ σκοπός. Ἡ μόρφωσις τοῦ χρωστήρος ἔχειαρα. Πρὶν οχηματισθῇ ἡ ἀτομικὴ πεποίθησις, πρέπει νὰ πέφτῃ ὁ προβολεὺς τῶν ἥθιων διδαγμάτων καὶ τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, ὑστερα, σὰν αὐτὴ δέση, σύμφωνα μὲ τὰ συστατικὰ ποὺ ἔχει μέσα τῆς καὶ χωρὶς καμιάν ἔξωτερηκὴν ἀγαθὴν ἐνίσχυσιν — ὑστερα είνε ἀργά.

Στὴν Ἀγγλία — ποιὸς θὰ ἐφαντάζετο. Υπάρ-

χουν σήμερα 400,000 παιδιών—προσκόπων. Καὶ τώρα τελευταία προσετέθη καὶ τάγμα κοριτσιῶν.

Γιατί τέχα. Ὁ προροισμὸς τῆς γυναικὸς ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ μίαν καταληκτικὴν ἔκτασιν. Απλώθηκεν ἔτσι στὴν κοινωνία ποὺ κάθε πειδὲ καλὸς ἔξαρταται ἀπὸ αὐτῆν. Εἴτε κοινωνικόν, εἴτε ἀνθρωπιστικόν, εἴτε μορφωτικόν. Εἶνε ἡ μεγάλη πλάστρια καὶ εἶνε αὐτὴ ποὺ δύει τὴν μορφὴν σὲ κάθε πρώτην γένησιν. Οἱ Ἀγγλοὶ στρατιῶται τὴν βάζουν στὸ πλευρόν των — στὴ φωτιὰ καὶ στὴν ἀνεμοζάλη ἐνὸς πολέμου. Τὴν θέλουν ὡς ἔκει γενναίαν καὶ ἱκανήν. Τὴν θέλουν μὲ τόσην ἐλαστικότητα, ὥστε ἀπὸ τὸ τέλαιρον τῆς οἰκογενείας νὰ μπορῇ νὰ βρεθῇ μέσα στὰ βόλια. Ἐτοι στὴν Ἀγγλίδα ἀνοίγεται ὁ δρόμος μιᾶς ποικιλῆς ζωῆς, μὲ περιπέτειες, μὲ ταλαιπωρίες, μὲ ἀπρόσοπτα ὅταν θελήσῃ. Καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα, ἡ καλύτερα τῆς ἐπιβάλλει ὁ νόμος, ποὺ τὴν θέλει ὑψηλή, ν' ἀκολουθήσῃ τὸ μέγα ρεῦμα τῆς φυσικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, κι' ὅχι μανδρώνοντας τὸν ἀνατόν της σὲ στενὰ κάγκελα νὰ γίνεται ἡ φόνισσά του.

Τὸ νεοφόρτιστο σῶμα τῶν Ἑλλήνων προσκόπων εἶνε ἔργον ἰδιωτικόν. Μὰ δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἰδιωτικὸν ἔνα τέτοιο ἔργον. Γι' αὐτὸ τὸ δινειρὸ τῶν ἰδουτῶν, ποὺ ἀνέφερα, εἶνε νὰ ἐπιβληθῇ στὴν πολιτεία, σὰν ἀθηναϊκὸν πειά, καὶ σιγὰ σιγὰ νὰ εἰσαχθῇ στὸ σχολεῖα. Τώρα φροντίζουν γιὰ τὴν ὄργανωσιν διηῆς τους μπάντας καὶ χορωδίας. Κι' ἔργαζονται οἱ μικροὶ μας πρόσκοποι ἀκολουθώντας τὸν ὀρισμένον «ἐννεάλογον» μὲ αὐτηρότητα — τὰ ἐννέα ὅρτα ποὺ καθιέρωσεν ὁ Πάουελ. Η πειθαρχία των εἶνε αὐτηρά, — κι' ἔνας τόσο μικρὸς ἀριθμὸς παιδιῶν, ἀλήθεια, ἔργαζεται συστηματικά, στρατιωτικά.

Οταν γυμνάζονται στὴν ἀνήγενεσιν, αὐτὸν ποὺ καταδιώκουν τὸν λένε «λαγόν». Ἀλλὰ καὶ δῆλοι διφεύλουν νὰ ἔχουν ἀπὸ ἔνα δύναμα ζῶντα γιὰ τὰ διάφορα γυμνάσματα τους — ὥστε νὰ

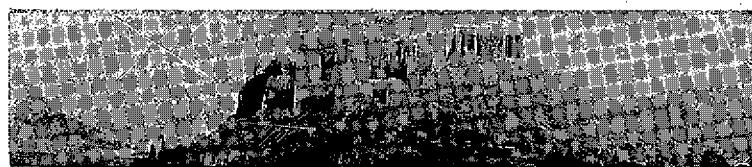
συγεννοοῦνται χωρὶς οἱ ἄλλοι νὰ μποροῦν νὰ τοὺς ἀντιληφθοῦν.

Οἱ πρόσκοποι πρέπει νὰ ἀρχίζουν τὴν ἔξαστησιν τῆς τέχνης ἀπὸ μικροῖ, κι' ἀκόμα ἡ ζωὴ τους νὰ κανονισθῇ ἔτσι ὑγιεινὸς ὥστε νὰ εἶνε δυνατοί, γεροί, ἀρτιοί στὸν δργανισμό, καὶ ἀρκετὰ σκληραγγημένοι. Τὸ κρύο, τὸ ἔσενύχτι, οἱ παγωνιές, ὁ δρόμος, νὰ μὴ τοὺς τρομάζῃ. Οὔτε καὶ ἡ φωτιὰ τοῦ πολέμου. Κωφοὶ σὲ κάθε θρῆνον, περιφρονηταὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς. Ἐκείνη τὴν ὥρα ή ψυχὴ τους σὰν ἀπολυτρωμένη νὰ εἶνε, καὶ νὰ σκέπτωνται μόνο τὸ γενικὸν καλὸν — ὅχι τὴν ἔξοντωσιν τῶν ἀτόμων, μὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἰδέας. Νά, οἱ πρόσκοποι οἱ ἰδανικοί, καὶ τέτοιοι δὲς γίνουν μίαν ἡμέραν οἱ μικροὶ Ἐλληνες.

Κι' δύως τίποτε νέον. Στοὺς μέσους αἰῶνας ἔνα εἶδος προσκόπων ἦσαν οἱ ἵπποται. Αὐτοὶ παντοῦ ἐμπρόδες — πρόθυμοι πάντα νὰ πεδάνονται στὸν τόπον τῆς ἐκδικήσεως. Ἀτρόμητοι ἀπὸ τὸ σκότος κι' ἀπὸ κάθε καλὸ ποὺ ἔκρυβαν ἔκεινες οἱ ἐπικάνδυνες μεσαιωνικὲς νύχτες.

Μὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα τὴν οὐλαβωμένη — καὶ στὴν Ἑλλάδα τῶν χρόνων ποὺ ἐστηρίωσαν ἔνα μεγάλον θάνατόν της, τὸ ἴδιο. Οἱ ἀρματωλοὶ καὶ οἱ κλέφτες τῶν βουνῶν πρόσκοποι ἦσαν. Καὶ ὑπερασπισταὶ τῶν ἰδεῶν καὶ μεγάλοι ἀλτρούσται, — ποὺ εἶχαν χιλιομετρῷ βῆμα μὲ βῆμα τοὺς γιρεμούνος, γιὰ νὰ βοηθήσουν πολλὲς φορὲς μίαν ἔντονη ζωήν. Μιὰ φανέλλα, μὰ φουστανέλλα, μὰ κάτα, ἔνα καρυοφύλλι καὶ μιὰ καρδιὰ πλατειά, δυσ καὶ δι' μεγάλος ἀνεμος ποὺ ἥρχετο ἀπὸ τὰ πελάγη, σφυρίζοντας τὸ μεθυστικό, τὸ σατανικὸ τραγοῦδι τῆς ἐλευθερίας στὸ αὐτὸ τους. Κι' ἔκεινη τὴν ὥρα ἐλνγάνετο ἡ ψυχὴ τους, κολλοῦνται μὲ τοελλῆν ἀγάπην στὴν ἰδέαν καὶ μυστικά, ἀσυναίσθητα ἔδιδεν δρόκο σὲ μιὰν αἰώνιαν προθυμίαν γιὰ τοὺς κόσμους τῆς.

ΜΑΡΚΟΣ ΓΑΛΗΝΙΟΣ

ΟΤΑΝ ΠΕΘΑΝΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ*

ἔπειτα μὲ ἀνατριχίᾳ εὐχάριστη τὸν πατέρα ποὺ ἔβριζε στὸ σκοτεινὸ διάδρομο.

Μὰ τώρα τὸ τεράστιο καρυδόχρωμο πιάνο ηταν στρωμένο μὲ μαῦρο σκέπασμα κι' ἐπάνω ἔκει ὁ πατέρας ἔσπλασμένος μέσα στὴν κάσα του. Ή μητέρα καὶ τάδελφια ἔκλαιαν στὴ διπλανὴ κάμαρα.

Πήγα σιγὰ σιγὰ κοντὰ στὸν πατέρα. Στὴν κάμαρα ἦταν τέλεια ήσυχια. Μόνον μιὰ μεγάλη μύγα ἔβούζε γύρω ἀπὸ τὶς ἀναμμένες λαμπάδες κι' ἔκανε βοφερὸ δόσυβο.

Τόσο δὲ μικρὸς ὄπως ἦμουν, ἀναστκωθηκαὶ φηλὰ ὅσο μποροῦσα. Μόλις κατέφερα νὰ φθάσω μὲ κόπο τὶς μύτες ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ πατέρα. Καὶ τὸν ἐτσίμπτησα θαφετὰ στὸ μεγάλο δάκτυλο — ἀρκετὰ σφιχτά. Δὲν ἔκουντημπρικε, ἀλλὰ βέβαια μὲ τὸ ἔνοιωσε. Κρύβει μόνο πώς πόνεσε, συλλογισθηκα.

— Νὰ δῆς, πατέρα, ποὺ θὰ σὲ ξυπνήσω!

Καὶ τὸν ἐτσίμπτησα πιὸ δυνατὰ καὶ πάντα δυνατώτερα — δὲν ἔλαρωσε διόλου τὸ πρόσωπο, ἔκρυψε τὸν πόνο. Αἰσθάνομαι πώς τὰ νύχια μου μπήγονται στὸ δάκτυλο του μέσα ἀπὸ τὴν ψυλὴ κάλτσα — ἔκεινος μένει πάντα ήσυχος καὶ γαλήνιος, τὸ ἔνα μάτι μάλιστα σὰ νὰ κοίταξε κάπως πονητὰ κάτω ἀπὸ τὸ μισοσανογένενο βλέφαρο.

Τότε μὲ ἔπιασε ἔσαφνα ή ἀνησυχία τρομαγμένος ἔτρεξε στὴν ἄλλη κάμαρα κι' ἔτεσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας καλαίστας δυνατά:

— Αῖ, μητέρα, τώρα εἴμαστε πάλι ἀνύπαντροι!

Δὲν ἔρω ποὺ εἴχα μπούσει τὸ λόγο καὶ τὸν ἔπειτα ἔκει τόσο ἀκατάλληλα. Ή μητέρα δύμως χαμογέλασε μιὰ στιγμὴ μέσα σὲ δλη τὴ δυστυχία της. Αργότερα, ὅταν τὴν ἔκαμα μὲ τὶς τρέλλες μου νὰ χύσῃ ἀρκετὰ δάκρυα, παρηγορήθηκα συγχρὶ μὲ τὴν ἐνθύμηση αὐτῆς: «Ἐκαμες», ἔλεγα στὸν ἀνατό μου «τὴ μητέρα νὰ χαμογελάσῃ μιὰ στιγμὴ ἔπανω στὴ βαθύτερη θλῖψι της!»

«Η μέρα ποὺ ἔθαψαν τὸν πατέρα ἦταν μιὰ μεγάλη μέρα. Μαζεύθηκαν στὸ σπίτι πολλοὶ ἀνθρώποι καὶ ἦσαν δῆλοι καλοὶ καὶ περιποιητικοὶ σ' ἐμάς. Πολλοὶ ἔλεγαν: «Κακόμοιρα παιδιά!»

«Ἐμένα δύμως δὲ μοῦ φάνηκε τόσο κακό. «Ολοι ἔλεγαν πώς δὲ πατέρας ἦταν σέξιος ἀνθρώπος καὶ πώς ἦταν κρύμα ποὺ χάθηκε.

Τὴν κηδεία τὸν πατέρα τὴν ἀκολούθησε ἔνα πλήθος κόσμος: τὰ παιδιά τοῦ σχολείου καὶ μιὰ μαύρη σημαία, ἔνα σωρὸ καλογριές, οἱ δασκάλοι ἀπ' ὅλα τὰ γειτονικὰ χωριά, ποὺ θὰ ἤσαν βέβαια καμιὰ δεκαριά, ἀν δι' περισσότεροι.

* Απὸ τὴν ἐκδοθεῖσαν συλλογὴν διηγημάτων μὲ τὸν ιτλόν «Ἀπὸ τὸ σημειωματάριον μού». Περὶ τοῦ συγγραφέως βλέπε τεῦχος Δεκεμβρίου 1911, σελ. 157 «Ἀπὸ τὸ Μόναχον».

"Επειτα δλοι μαζί οι σκοπευταί, ποὺ φρούσαν τὶς στολές τους μὲ τὰ πράσινα σειρήνια. Εἶχαν έλθει ἀπὸ παντοῦ ἔνα γῆρα, κάπουι μάλιστα καὶ ἀπὸ πέρα τὸ Μπρέννερ. Γιατὶ οἱ σκοπευταί εἶναι πιστοὶ συνάδελφοι. Καὶ ἡ μουσικὴ ἔπαιξε. Θυμοῦμαι καλὰ πῶς τὸ μπάσο βροντοῦσε τόσο διασκεδαστικά. Ήταν ωραῖα, τόσο ωραῖα! Καθὼς ἐπήγωνα πίσω ἀπὸ τὴν κάσσα, συλλογιζόμονα γιατί νὰ μὴν μπορῇ νὰ τὰ χαρῆ δλα αὐτὰ ὁ πατέρας.

Ἐπάνω στὴν κάσα ἦταν τὸ δπλο τοῦ πατέρα καὶ τὸ καπέλο τοῦ σκοπευτῆ μὲ τὸ λοφίο. Η γυναικερή κάννα λαμποκοποῦσε στὸν ἥλιο. Ἐγώ δὲν ἔπαιρνα τὰ μάτια ἀπὸ τὸ λοφίο. Τὸ βλέτω ἀκόμη νὰ κουνιέται χαρωπά στὸν πρωινὸν ἀέρα καὶ νὰ κάνῃ τόσο ωραίους γύρους.

Τὸ θυμοῦμαι ἀκόμη καλὰ πῶς κατέβασαν τὴν κάσα στὸν τάφο μὲ δύο χονδρά σχοινιά. Τρεῖς ἀνδρες ἔστεκαν ἔτοιμοι μὲ τὸ φτιάρια. Ήσαν τόσο βιαστικοί νὰ θάψουν τὸν πατέρα, σὰ νὰ εἶχαν τὸ φρύσο μὴν τοὺς φύγη. Κάθε φορὰ ποὺ ἔνας βαρὺς βῶλος χῶμα ἢ μιὰ πέτρα ἢ κανένα ιδρωκαλο κυλοῦσαν βροντερά ἐπάνω στὸ ἔνδο τῆς κάσας, ἡ μητέρα ἔκλαιε δυνατά.

"Επειτα ἀπὸ τὸ «μνημόσυνο» ἔστειλε ὁ πρεσβύτερος κ' ἐφώναξε τὴν μητέρα νὰ πάγη μαζί μὲ τὰ παιδιά στὸ πρεσβύτερο.

Τὸ θυμοῦμαι ἀκόμη, σὰν νὰ ἦταν σήμερα, πῶς στεκόμεθα δλοι σὲ μιὰ γραμμὴ μπροστὰ στὸν πρεσβύτερο. Μόλις εἶχε καθίσει κ' ἐπίνε τὸν καφέ του. Τὸ τραπέζι ἦταν στρωμένο μ' ἔνα κατάλευκο τραπεζομάνηλο κ' ἐπάνω ἦταν ἔνα ὄρασιο σερβίτοιο τοῦ καφέ μὲ βαθυγάλαξια ἀνθη. Καὶ πολλὰ πολλὰ ἀφράτα ψωμάκια. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ κιτρινωπὸ τσουρέκι, ποὺ προκαλοῦσε τόσο ἔχωριστά ἀπὸ τὸ βαθειὰ γαλάζιο πιάτο. "Οταν ἡμον μικρός, είχα πάντοτε ἀνοικτὰ τὰ μάτια γιὰ τέτοια πρόγυματα!

Ο πρεσβύτερος ἦταν καλόσωμος, καλούθεμένος ἀνθρωπὸς μ' ἔνα πρόσωπο πάντα γελαστό. Καθὼς σηκώθηκε νὰ μᾶς χαιρετίσῃ, ἔσπρωξε λίγο πίσω του τὴν πλατειά, τὴν βαρειὰ πολυθρόνα ποὺ καθόταν. Η μητέρα τοῦ φίλησε πρώτη τὸ χέρι, ἔπειτα ἀκούμπήσαμε σ' αὐτὸ ἔμεις τὰ παιδιὰ τὶς μύτες μας ποὺ δὲν ἦσαν ἐντελῶς στεγνές. Δὲν ἐταράχθηκε διόλου καὶ εἶπε τοῦ καθενός μας ἔναν καλὸ λόγο. Επειτα γύρισε στὴ μητέρα:

— Αὖ, μέρες βαρειές, τῆς εἶπε· δποιον δγαπᾶ δ Θεός, τὸν παιδεύει!

Η μητέρα μου ἀπήντησε:

— Τότε θὰ μὲ παραγαπᾶ ἐμένα!
Καὶ ὁ πρεσβύτερος ἔναειπε:

— Μὴν ἀπελπίζεσαι! Ο μακαρίτης ἦταν εικοσιτρία χρόνια δάσκαλος . . . καὶ στάθμηκε πάντα τίμιος. Ήταν σωτὸς τυρολέζος. Η κοινότης δὲν τοῦ τὸ ἔχνα: "Ωρισε ἔξηντα φλοιόνια τὸ χρόνο γιὰ σύνταξη τῆς χήρας του. "Οσα χρόνια ζήσῃ κ' ἐλπίζουμε νὰ ζήσῃ πολλά.

Καὶ ὁ πρεσβύτερος ἐξήγησε ἐπειτα λεπτομερῶς τῆς μητέρας τί ἄλλο ἀκόμη ἀπεφάσισε ἡ κοινότης γιὰ τὴ συντήρηση μας. Πρῶτα πρῶτα ἔπειτε νὰ ἐλαφρωθῇ ἡ χήρα τὸν φτιώχον δασκάλου ἀπὸ τὸ βέρος τῶν παιδιῶν.

— Τὰ παιδιά εἶναι μεγάλο βάρος· δὲν ἔχω δίκιο;

— Επρεπε νὰ χωρισθοῦμε ἀπὸ τὴ μητέρα τὸ ἔνα νὰ πάγη ἔδω, τὸ ἄλλο ἔκει, σὲ ἔξενους. Ἐγὼ θὰ ἔπιγαινα σ' ἔναν χωρικὸ στὸ Νέοδενμπεργ. Τὸ θυμοῦμαι καλὰ ἀκόμη.

— Είναι καλὸς ἀνθρωπός, θεοσεβούμενος, ἐπρόσθετος.

Συχνὰ ἔμεις τὰ παιδιά μαλλώναμε καὶ κάποτε εἶμεθα ἀναμεταξύ μας σὰν ὁ σκύλος μὲ τὴ γάτα. Τώρα δμως ποὺ ἀκούσαμε πῶς ἔπειτε νὰ χωρισθοῦμε, ἔπιασε βιαστικὰ τὸ ἔνα τὸ χέρι ἢ τὴν ἀκοη ἀπὸ τὸ φρόεμα τοῦ ἄλλου, ὃσὰν μὲ πρόσταγμα, καὶ μαζευθήκαμε τρέμοντας κοντὰ κοντά. Καὶ τὰ δέκα μάτια μας κρεμάσθηκαν μὲ ἀδωνία στὴ μητέρα.

Τὸ θυμοῦμαι παλὰ πῶς ἡ μητέρα ἔσωπασε μιὰ στιγμὴ μά τὸ λεπτό, χλωμὸ πρόσωπο τῆς ἔτρεμε. Επειτα — πρὸν νὰ βγάλῃ λόγο ἀκόμη — κούνησε ἀργὰ τὸ κεφάλι. Καὶ τέλος εἶπε, ἐνῶ τὸ αἷμα τῆς κοκκίνησε τὰ μάγουλα:

— Εὐραριστῶ τὴν κοινότητα, αἰδεσιμώτατε! Μὰ δὲ δίνων κανένα ἀπὸ τὰ παιδιά! Αζ, παιδιά; Θὰ μείνωμε δλοι μαζί! Θὰ τὰ βγάλω πέρα κ' ἔτσι. Πρέπει νὰ τὰ βγάλω!

Τὶ χαρὸ ποὺ αἰσθανθήκαμε δλα τὰ παιδιά! Μιὰ θερμὴ πνοὴ μητριώμης ἀγάπης ἔφυσε ἐπάνω μας. Ποτὲ ἄλλη φορὰ δὲν ἐστοιχιωχθήκαμε δ' ἔνας ποντά στὸν ἄλλον μὲ τόση εὐγγιμοσύνη, δπως τότε στὴν κάμαρα τοῦ πρεσβύτερου.

Η μητέρα φύλησε τὸ χέρι του. Επειτα ἀνημένησαμε πάλι σ' αὐτὸ δλοι μὲ τὴ οσιρὰ τὶς υγρὲς ἄκρες τῆς μύτης μας. Κ' ἐφύγαμε.

Καὶ ξέρετε ποιὸ εἶναι τὸ ωραιότερο;

Η μητέρα τὰ ἔβγαλε πέρα.

Στοχασθῆτε το, τὰ ἔβγαλε πρόγυματα πέρα ἡ μητέρα!

[Μετάφραση B.]

KARL SCHÖNHERR

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΙΣ*

β') Τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ψηφίσεως ἐργατικῆς νομοθεσίας.

γ') Τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ προσαγωγὴν τῶν ἐργατῶν, ἡμιτιῶς, ὑγιεινῶς, δικονομικῶς, ἐποιγγελματικῶς, διὰ τῆς ἰδρυσεως οχολῶν ἑσπεριῶν, καὶ Κυριακῶν, διὰ τῆς δραγανώσεως διαλέξεων, διὰ τῆς καταρτίσεως μουσικῆς μπάντας κλπ.

δ') Τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ ἀδελφοποίησιν μετὰ παρομοίων ἰδρυμάτων τῶν ἐπαρχιῶν, τοῦ ἔχω Ελληνισμοῦ καὶ τοῦ ἐξιστερικοῦ ἐν γένει, καὶ τὴν ἰδρυσιν «Ελληνικῆς Ομοσπονδίας τῆς Εργασίας» καὶ συνασπισμῶν τῶν ἐργατῶν κατ' ἐπαγγέλματα, μ' ἔδραν τὰς Ἀθήνας.

ε') Τὴν ἰδρυσιν ἐργατικῶν σωματείων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ τὴν βαθμηδὸν ἀφομοίωσιν τῶν καταστατικῶν τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν ἰδρυμησομένων τοιούτων. τὴν διὰ διαιτησίας λύσιν τῶν διαφορῶν μεταξὺ σωματείων, ἢ μεταξὺ μελῶν σωματείων καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν, καὶ τὴν γνωμοδότησιν ἐπε τῶν διατάξεων τῶν καταστατικῶν καὶ τῶν κανονισμῶν αὐτῶν.

ζ') Τὴν ἰδρυσιν συνεργατικῶν ἐταιρειῶν ἐργασίας, παραγωγῆς, κατανάλωσεως, πιστώσεως, πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐργατῶν.

ζ') Τὴν ἰδρυσιν λαϊκῆς βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου.

η') Τὴν ἰδρυσιν ταμείων ἀλληλασφαλείας, ἀλληλοβοηθείας, ἀντιστάσεως, συντάξεως τῶν ἐργατῶν καὶ γοαφείων προμηθείας ἐργασίας.

θ') Τὴν ἔκδοσιν δημοσιογραφικοῦ δργάνου, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ προγράμματος τοῦ Εργατικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν, δς καὶ φυλλαδίων προσαγόνδας.

ι') Πᾶσαν ἄλλην ἐνέργειαν, τείνουσαν πρὸς ἀδελφοποίησιν, πρόσδοτον καὶ ἀλληλεγγύην τῶν ἐργατῶν κ' ἐνίσχυσιν τῶν ἐργατικῶν δμάδων καὶ τοῦ ἀγῶνος αὐτῶν.

Καὶ ἡρχισε βαθμηδὸν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος του, τὸ ὄποιον εἰς γενικὰ γραμμάτης περιλαμβάνεται μέσα εἰς τὸν δεκάλογον τοῦ ἀρθροῦ α' τοῦ δργανισμοῦ του.

Κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο τὸ Εργατικὸν Κέντρον ἐπιδιώκει:

«α') Τὸν συνασπισμὸν τῶν ἐργατικῶν δμάδων, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀλληλεγγύης μετοξύ αὐτῶν καὶ τὴν δημιουργίαν ἐργατικῆς συνειδήσεως, πρὸς ἐπιδίωξιν τῶν ἐργατικῶν δικαιών, κ' ἐνίσιαν ἐκπροσώπησιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

* Όμιλα εἰς τὰ ἔγκαινια τοῦ νέου καταστήματος τοῦ Εργατικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν, τὴν 11 Δεκεμβρίου 1911.

Εῦθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐγεννήθησαν δυοπιτίαι εἰς τοὺς ἔχου τῶν προγμάτων καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ θεωρίας ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλου γινομένων καὶ πιστευομένων ἀντλοῦντας τὰ ἐπιχειρήματά των καὶ κατηγγέλλοντας ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἐργατικοῦ κριτηρίου οἱ δργανωταὶ τοῦ συνασπισμοῦ τούτου διὰ τὴν τοιαύτην κατεύθυνσην του.

Άλλα, σταθεροὶ εἰς τὰ βάθρα τῶν θεμελίων αὐτοῖ, ἀφῆκαν τὰ πράγματα νὰ δικλήσουν, ἀργὰ ἢ γρήγορα, καὶ τὰ πρόγματα ν' ἀπολογηθοῦν ἐνώπιον τοῦ Εργατικοῦ κριτηρίου.

Ἐνομίσαμεν πρὸ παντός, ἀναλαμβάνοντες τὸ ἐργον, διὰ τὴν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὰ πράγματα τὰ

διδικά μας, έχοντας όπ' όψιν τὰς συνθήκας τὰς διδικάς μας. Ο χαρακτήρα καὶ αἱ τάσεις τῆς ἐργατικῆς μας κινήσεως, — χαρακτήρα καὶ τάσεις, κατὰ τὴν μάρτυραν τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς Ἰταλικῆς Ἐργατικῆς Ομοσπονδίας Rigola εἰς τὴν φετεινὴν ἔκθεσὸν του, χαρακτήρα καὶ τάσις τῶν $\frac{4}{5}$ τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς κινήσεως, καὶ μάλιστα τῆς Ἰταλικῆς, ἡ δποία εὐρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ νημᾶς γεωγραφικὴν ζώνην — εἰνε χαρακτήρα ἔξειλικτικός κρατεῖ ἀκόμη τὴν πρώτην μορφήν τῆς τὴν ἀλληλοβοηθητικήν, καὶ μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ στρέφεται πρὸς τὴν οἰκονομικήν, διὰ νὰ φθάσῃ ἀργότερα εἰς τὴν ὀργανωμένην πολιτικήν ενδισκόμενα ἀκόμη, ἀλληθινά, εἰς τὰ πρῶτα στάδια ἀγωνίζομενα νὰ δώσωμεν κατεύθυνσιν θετικὴν εἰς τὰς ἐργατικὰς ὄργανωσεις ἀγωνιζόμενα νὰ ἔνοποιήσωμεν τὰς ἀπομονωμένας ἔως χθές, καὶ ἡθικῶς καὶ ὑλικῶς, ἐργατικὰς δυνάμεις ἀγωνιζόμενα ν' ἀντιπαταστήσωμεν τὴν χαώδην καὶ ἀσύντακτον ἀπεργίαν μὲ τὴν μελετημένην καὶ πειθαρχοῦσαν ἀγωνιζόμενα νὰ καταπολεμήσωμεν τὸν μικροεγώσιμόν, τὸν δποίον ἔχει ὁ ἐργάτης διὰ τὸ ἐπάγγελμά του καὶ τὸν τοπικὸν μικροεγώσιμόν, καὶ νὰ κάμωμεν τὸν ἐργατικὸν σύνδεσμον δραγανον κοινωνικὸν ἀνασχηματισμοῦ.

Διότι πιστεύομεν, μαζὶ μὲ τὸν Ἀρθούρον Labriola, ἔνα τῶν ἔξιγων ἀρχύνων τῆς Κοινωνικῆς Μεταρρυθμίσεως, ὅτι «αἱ ἐργατικαὶ τάξεις τότε θὰ κατορθώσουν νὰ διευθύνουν καὶ νὰ διαχειρίζωνται τὴν παραγωγὴν — αὐτὸν εἰνε ἡ σοσιαλισμὸν — δταν ἀποκτήσουν τὴν ἀνάλογον διαινοητικὴν δύναμιν» διὰ τοῦτο τῶν ἀληθινῶν σοσιαλιστῶν ἡ δρᾶσις εἰς τὴν κοινωνίαν μας εἰνε ἔργον διαταδαγωγήτῶν καὶ δργανωτῶν, καὶ ὅχι παρασκευαστῶν γελοίων καὶ θεατριῶν ἔξεγρεσεων, αἱ δποίαι σκοπὸν ἔχουν νὰ ἐκφραστῶν τὰς στρεβλὰς καὶ δσταθεῖς συνειδήσεις, ἡ ἐπινοοῦνται ὡς μέσον ἐκλογικῶν ἐπιχώντων».

Καὶ δργανώνομεν, δργανώνομεν ἀκόμραστα, στρατολογοῦντες ἀπὸ τὰς ἀσυντάκτους τάξεις τῶν ἐργατῶν, παρέχοντες συμβουλὰς καὶ ὑποδείγματα εἰς τὸν ἕκτο τὸν Ἀθηνῶν καὶ μελετῶμεν καὶ τὰ ἴδιατερα καὶ τὸ συνολικὰ συμφέροντα τῶν ἐργατικῶν δμάδων, διὰ νὰ εἰμποριῦμεν ἐν γνώσει αὐτῶν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἔξασφαλιστικὴν συμφερόντων αὐτῶν καὶ τὴν νομοθετικὴν των ἔγγυησιν.

Εἰς βῆμα δὲ γενναῖον τὸν δργανώτικον μας προγράμματος προβαίνομεν τὸ ἀπόγευμα σήμερον μὲ τὸ Ἐργατικὸν Συνέδριον, εἰς τὸ δποίον πενήντα περίπου ἀντιπρόσωποι ἐργατικῶν σωματείων τῆς Ἑλλάδος θὰ συγκεντρωθοῦν εἰς

τὴν αἵθουσαν αὐτῆν, διὰ νὰ συγκροτήσουν τὴν «Ἐλληνικὴν Ομοσπονδίαν τῆς Ἐργασίας».

Ἐπειτα τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον ἐφερόντισε διὰ τὴν ἡθικὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐργάτου μὲ κατάλληλον κατήχησιν καὶ διδασκαλίαν, ἡ δποία δμως δὲν ἔγινεν ἔως τώρα μεθοδητή, μόνον ἔνεκα τοῦ ἀκαταλλήλου τῆς αἵθουσης ἀλλὰ τώρα ποὺ ἀπέκτησε τὴν αἵθουσαν αὐτῆν, τὴν εὐπρεπὴ καὶ εὐπρόσιτον, τὰ βραδινὰ μαθήματα θὰ δργανωθοῦν ἀπὸ τὴν προσεχῆ ἐβδομάδα συστηματικά, διὰ νὰ σφυρηλατηθῇ μὲ αὐτὰ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ στοχασμὸς τῶν ἐργατῶν καὶ νὰ διδαχθοῦν τὰ δικαιώματα των, ἀλλὰ καὶ τὰ καθήκοντά των.

Εἰς ἀπὸ τὸν νεωτέρους Ἰταλούς κοινωνιολόγους, ὁ Ivanhoe Bonomi, γράφει εἰς τὸ ἐσχάτως ἐκδόθεν σύγγραμμα του: «Οἱ νέοι δρόμοι τοῦ Σοσιαλισμοῦ»:

«Οἱ μισθωτοὶ πρέπει νὰ εἰνε κύριοι τῆς τύχης των, διότι μόνοι των θὰ δημιουργήσουν τὴν νίκην των ἀνάγκη λοιπὸν νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰς δυνάμεις των, καὶ ν' ἀναπτύξωμεν τὰς διανοητικὰς των ἰκανότητας, καὶ νὰ διαπλάσωμεν μέσα των, ὅχι μόνον τὴν συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων των, ἀλλὰ καὶ τὴν συναίσθησιν τῶν καθηκόντων των».

«Αλλὰ πλὴν τῆς δργανώσεως καὶ τῆς διαπαιδαγωγήσεως, τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον, ὡς συγκεντρωτὴ δύναμις, είχε καθήκον νὰ στρέψῃ τὸν προβοτεῖς κατὰ τῆς Κοινωνικῆς Προϊκής Φιλοκίεως, ἡ δποία ἐπιτηδείως είχε καλλιεργηθῇ εἰς τὸν τόπον μας ἀπὸ τὰς πρατούσας τάξεις, ἐν ἀνυπαρξίᾳ ἐργατικῆς φωνῆς, δτι δὲν ὑπάρχουν ἐργάται εἰς τὴν Ἑλλάδα, δτι δὲν ὑπάρχει ἐργατικὸν ζήτημα εἰς τὴν Ἑλλάδα, δτι οἱ ἐργάται εἰνε εὐτυχισμένοι εἰς τὴν Ἑλλάδα — καὶ δτι δλα αὐτὰ εἰνε τάχα ψυχώσεις μερικῶν θεομοκράτων.

Ἐπρεπε καὶ τῆς Κοινωνίας ἀλλὰ καὶ τῆς Πολιτείας ἡ προσοχὴ νὰ στραφῇ πρὸς τὸν ἐργάτην, δποίος ἔνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ἀσυντάκτου του ἔλαθρος θείος χθές.

Κ ἐπρεπε τὸ λησμονημένον αὐτὸν ἀπόπαιδον τῆς Κοινωνίας νὰ ζητήσῃ τὴν Κοινωνικὴν Δικαιοσύνην.

Ἐπρεπε νὰ διακηρεῖται τὴν ἀπολέμητον πλέον εἰς τὸ παγκόσμιον ἐπιστημονικὸν καὶ πολιτικὸν πεδίον ἀρχήν, δτι τὸ Κράτος δφείλει νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰς σχέσεις Κεφαλαίου καὶ Ἐργασίας, πρὸς παγκόσμιον δικαίων δρων ἐργασίας,—διὰ νὰ ἐπιτηδῇ βαθμηδὸν ἀπὸ τὴν Πολιτείαν νομοθετικὰ μέτρα, μὲ τὰ δποία νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ καλλιέρευσις τῆς ἡθικῆς οἰκονομικῆς καὶ ὑγιεινῆς καταστάσεως τῶν ἐργαζομένων τάξεων καὶ ἡ

ἔξασφαλιστικὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας.

Καὶ τὸ Κράτος, διὰ πρώτην φορὰν ἀφ' ὅτου ιδρύθη, ἀνεγνώρισε τὴν ἀνάγκην νὰ θεσπίσῃ νομοθετήματα προστατευτικὰ τῆς Ἐργασίας καὶ ἡ Βουλή, ἐκ πρωτοβουλίας τῆς Κυβερνήσεως τῶν Φιλελευθέρων, ούχι τώρα τὰ θεμέλια τῆς Ἐλληνικῆς Ἐργατικῆς Νομοθεσίας.

«Ἄλλ' αἰβλέψεις μας δὲν σταματοῦν ἔως ἐδῶ.

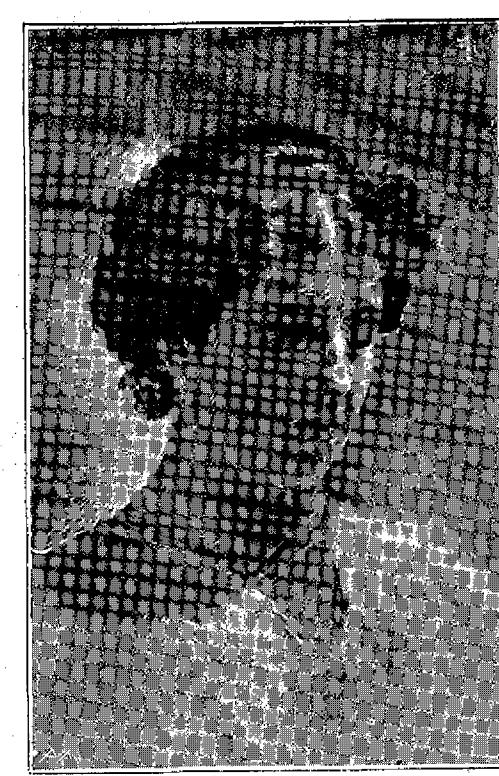
«Ἐχομεν τώρα νὰ βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὸ οἰκονομικόν μας πρόγραμμα: μετ' ὅλιγας ἐβδομάδας ἡ δλομέλεια τῶν συμβουλίων τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου θὰ συνέλθῃ, διὰ νὰ ίδρυσῃ τὴν πρώτην Ἐλληνικὴν Συνεργατικὴν «Ἐνωσιν τῶν Ἐργατῶν. Διὰ τὸ δβολοῦ τῶν σωματείων καὶ τῶν μελῶν ἐλπίζομεν γοήγορα νὰ βάλωμεν εἰς κίνησην τὴν συνεργατικὴν μηχανὴν παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως τροφίμων τῆς πρώτης ἀνάγκης καὶ ἀλλων ἐπειτα εἰδῶν οἰκιακῆς χρήσεως.

Καὶ θὰ εἰνε ἡ συνεργατικὴ αὐτὴ ἔνωσις δργανον, ὅχι μόνον οἰκιακῆς οἰκονόμιας, διὰ τῆς καταλύσεως τῶν διαμέσων μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, ἀλλὰ καὶ ἡθικῆς προσαγωγῆς δργανον, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ μεγάλου Luzzatti: «Διὰ τῶν συνεργατικῶν ἔταιρειῶν αἱ ἐργατικαὶ τάξεις ἐπιδιώκουν τὴν καλλιέρευσιν τῆς οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡθικῆς καταστάσεως των, χωρὶς τὸν κράτους τὴν βοήθειαν, μὲ μόνην τὴν δύναμιν τῆς ίδιας των προνοίας».

Αὐτὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου, τοῦ νέου καταστήματος, τοῦ δποίου σήμερα τελοῦμεν τὰ ἐγκαίνια: αὐτὴ ἡ ἔξειλιξίς του, αὐτὸς δρόμος τὸν δποίον ἐχάραξε καὶ πρὸς τὸν δποίον μὲ νέαν δρμην ἔκεινη.

Καὶ ξεκινᾷ πρὸς δρόμον νέας ἔξειλιξεως — μακρᾶς ἡ συντόμου, τὸν εἰνε ἀγγωστὸν αὐτὸς σήμερα — μὲ μόνον ἐφρόδιον καὶ δτλον τὴν δργάνωσιν, τὸν συντελεστὴν κάθε προόδου τῶν ιδεῶν, τὸν καταλυτὴν τῶν οἰζῶν καθεστῶν τὴν σαρωτὴν τῶν προλήψεων. — Καὶ πιστεύει δτι μόνον διὰ τῆς δργανώσεως θὰ σφυρηλατηθῇ καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐργατικὴν συνείδησης μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν δμάδων καὶ ὅχι μόνον εἰς τὰ στήθη καὶ τὸν πρατούσας τάξεων διάτητης αὐτὴν τὸν ἀγῶνος διότι ἐφ' ὅσον τοιαύτη συνείδησης δὲν δημιουργεῖται, καθεστῶν εἰς μόνον ἀληθινόν, δσφαλές, δσδεντον στήριγμα τοῦ ἀγῶνος.

Αὐτὰ ἔχοντας ὑπ' ὄψιν, ἀγαπητοὶ ἐργάται, καὶ σεῖς, κρατεῖτε ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τοῦ Κέντρου σας: κρατεῖτε σφικτὰ τὸν ἀδελφικόν σας δεσμόν δψώνετε δτερήθανα τὸ σφυρί σας: καὶ πιστεύετε εἰς τὴν νικήσιαν δύναμιν δργάνωσιν αὐτὴ εἰνε δαμαστὴς τῆς ἀδικίας: αὐτὴ τὸ μόνον ἀληθινόν, δσφαλές, δσδεντον στήριγμα τοῦ ἀγῶνος σας!

ΣΠΟΥΔΗ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΠΑΛΗΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

Μία σελίς του Ροΐδη, ποὺ ἐδημοσιεύθη πρὸ 19 ἑτῶν μὲ τοὺς καταστρεπτικοὺς σεισμοὺς τῆς Ζακύνθου:

Τί εἶναι καταγίς, πλημμύρα, τρικυμία ἢ ἔκρηξης ἡ ηφαιστείου, τούτο δύνανται νὰ περιγράφωσιν ὅσοι ἔτυχες νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τοιαύτην τῆς φύσεως παρεκτρόπην, οὐχὶ ὅμως καὶ τί εἶναι σεισμός. Ὁλίγα διακεῖται οὗτος δευτερόλεπτα καὶ μετὰ τοῦ ἐδάφους σείεται ὁ οὐς καὶ παραλίουσιν ἐκ τοῦ τρόμου αἱ αἰσθήσεις. Καὶ δχι μόνον εἶναι φοβερώτερος πάσης ἀλλης θεομηνίας, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος ὃντος ὅποιος προαγγελλούμενος σημείους οὐδὲ ἐπιτρέπων προφύλαξιν καμμίαν. Μενδρα σύννεφα προμηνύουσι τὴν τρικυμίαν, ἡ ὄγκωσις τῶν ὄντων τὴν πλημμύραν, καπνὸς καὶ υποχθόνιοι κρότοι τὴν ἔκρηξην τοῦ ηφατήρος, ὑποδεικνύοντας τὴν ἀνάγκην τῆς φυγῆς εἰς τοὺς ὀπειλούμενους. Μόνος δὲ σεισμὸς οὐδέποτε ἀπειλεῖ, ἀλλ' ὑπὸ ἀνέφελον οὐρανῶν, ἐνῷ φρεγγοβολεῖ δὲ ἥλιος ἢ διανεῖ τὸν δρόμον τῆς πλησιφαῖς ἡ σελήνη, ἐνῷ ἐπικρατοῦσιν ἀδιατάρακτοι ἐπὶ τῆς γῆς οἱ κόποι τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς ἢ ἡσυχία, μεταβάλλονται οὐφνης τὰ ἀκίνητα εἰς κινητά, καλύπτεται τὸ ἔδαφος ὃντος ἐρειπίων καὶ πτωμάτων καὶ μαστίζεται τοὺς ἐπιζώντας ἢ γύμνωσις καὶ ἡ μενία.

Οὐδὲ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων δὲ δυνάμενος

νὰ ἔξηγήσῃ πόθεν προέρχονται ταῦτα, τί πάσχει ἡ γῆ δταν τρέμει. Περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν παρόλον ὅτι δὲ πλανήτης, τὸν ὅποιον ὧδισεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός ὡς κατοικίαν, εἶναι κέλυφος φῶν πλήρες ρευστοῦ πυρός, δὲ τεύχινος υπέρ τοῦ ὄντος ὀντοτοῦ ἔχει κάκενος κύματα καὶ τρικυμίας, ἐγειρούμενας ὑπὸ τῆς πνοῆς ἀγνώστων ὄντων. Η ἀπορία εἰπορισμῶν ἔξηγήσεως εἶναι τοιαύτη, ὥστε κατήντησαν σοβαροὶ ἐπιστήμονες νὰ κατηγορῶσι τὴν σελήνην ὅτι δισταράτει ἐκ διαλειμμάτων διὰ τῆς ἐλέεως αὐτῆς τοῦ ὑπογείου πελάγους τῆς ἡρεμίαν. Οὖθὲ ἐπειταχον κάλλιον αὐτῶν νὰ συμβιβάσωσιν οἱ θεολόγοι τοῦ δημιουργήματος τὰ φοβερὰ ἀτακτήματα πρὸς τοῦ Δημιουργοῦ τὴν ὑπερτάτην σοφίαν, ἀναγκασθέντες πρὸς ὑπεράσπισιν ταῦτης ἡ ἀποδόσισιν μετὰ τοῦ φαλμογράφου, εἰς ἄμεσον θείαν ἐπέρμβασιν τὴν διάσεισιν τοῦ γηίνου καθεστῶτος. Τοὺς σεισμοὺς καὶ τὰς ηφαιστείους ἐκρήξεις προκαλεῖ ὁ Θεός «ἐπιβλέπων τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ἀπόμενος τῶν δρόων καὶ κατηίσουν...» (ψαλμ. ογ'. 32). Τὸ τοιοῦτο ἀποτέλεσμα τοῦ θείου βλέμματος καὶ τῆς ἀρῆς τοῦ θείου δοκτύλου ἀνέλαβον νὰ δικαιολογησῶσιν οἱ ὄπαδοι τῆς αἰσιοδόξου σχολῆς, ἔξηγοντες ὅτι οὐδὲν συμβαίνει εἰς τὸν κόσμον μὴ ἀναγκαῖον οὐδὲ ἀμέτοχον ἀγαθοῦ κακοῦ, τὸ δὲ ἐκ τῶν σεισμῶν εὑρεγέτημα εἶναι παροχὴ ἐργασίας εἰς τοὺς κτίστας καὶ εὐκαιρίας εἰς τοὺς ὁρεγομένους αἰώνιους μακαριότητος ἡ ἀποκτήσισιν ἀνάλογον τῆς καταβολῆς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν παθόντων μερίδα παραδείσου.

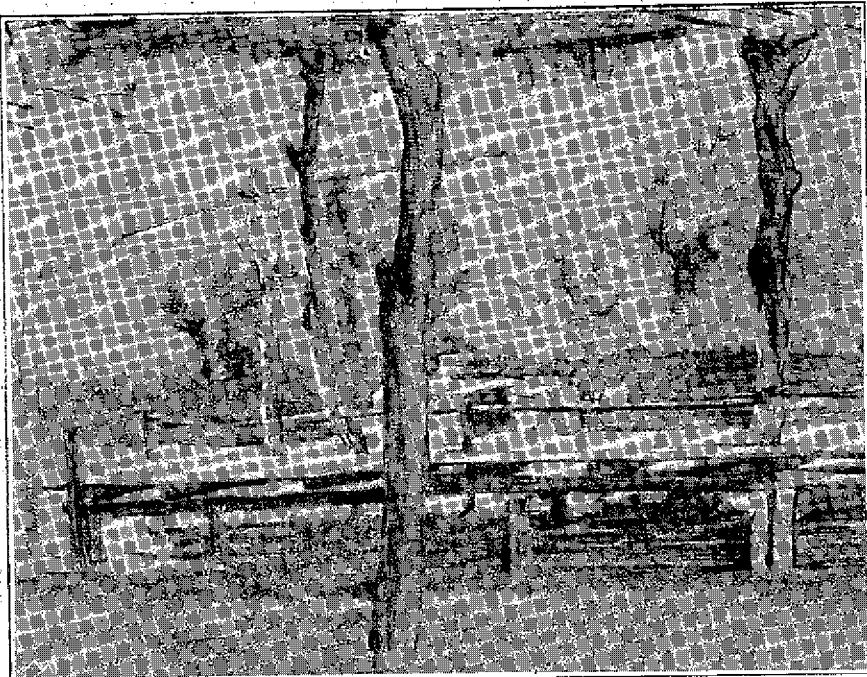
Ε. Α. ΡΟΪΔΗΣ

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ*

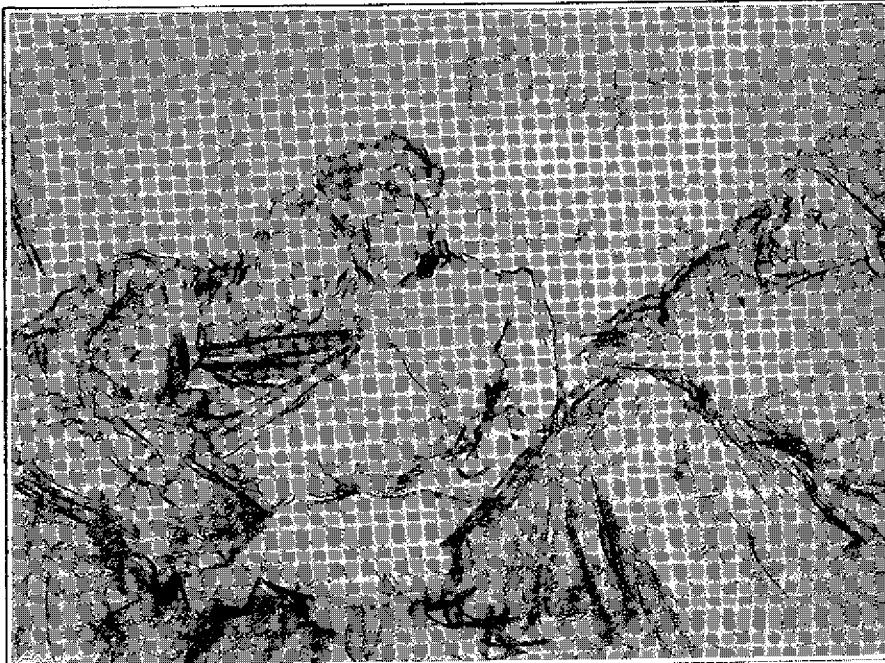
III

Ε πάνω εἰς τὸ δροπέδιον τῆς Αιγίνης, πλησίον εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφαίας, δὲ ὅποιος ἔγινε ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ δὲ ὅποιος εἶναι περίστυλον δπου τὸ φῶς φέρει τοὺς δρεπατικοὺς ἐλιγμούς του, ἀνελογιζόμην δλα αὐτὸς τὰ μειδιάματα. Θελτικὴ ἀναλογία παρουσιάσθη εἰς τὸ πνεῦμα μουμοῦ κατέδειξεν αὕτη μαζί,—καὶ διὰ τοὺς στεφάνους οἱ ὅποιοι μὲ περιεκύλωσαν,—τὸ γαλανὸν καὶ τὸν χρυσὸν τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ δρίζοντος, τοὺς ἀρχαίους Κούρους καὶ τὰς Ιωνικὰς Κόρας, τρεῖς στεφάνους μειδιάματων καὶ μοῦ ἔφανη διατηρεῖσα τοῦ ἀρέος καὶ ἐν τῇ ὑγιεινῇ ενδοσιμᾳ τὸν πεύκων, ἔλαιμψε καλύτερα ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ μὲ ἔπεισε νὰ μὴ ἀνάγητησω ἄλλοι τὴν ψυχὴν τὴν ὅποιαν ἀποκαλύπτει εἰς λάμψεις φαιδρούς.

* Τέλος.—Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 30 Νοεμβρίου.

Ε. ΙΩΑΝΝΙΑΣ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΑΣ

τοῦ Αἴγαίου πελάγους τὸ διποῖον γέμει ἀπὸ σειρῶνας, ἥλθεν ἀκοιλουμόν τὸν δρόμον τῆς Ἡούς: ἥλθεν ἐπάνω εἰς πλοιάρια ἐλαφρὰ καὶ ὄλλομενα ὡς τὰ ἄλογα τοῦ Ἡλίου. Προσήρχεντες εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἀπτὰς τῆς Ἐλλάδος, εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὴν Ἀργολίδα. Ἡ Αἴγινα τὸ ἐδέχθη, τὸ ἐφιλοξένησε, τὸ ἡνῶντος καὶ τὸ ὠδήγησε περαιτέρω, εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ ιερά. Ἐξωράσσεν
ὅλην τὴν Ἐλλάδα.

Ἐφάνη πρόσγιμοι τί δι τέπεθανε καὶ, ἐπὶ αἰώνας μακρούς, ἥτι πλέον ἀδόρατον· ἢ γῆ εἶχε γίνει κατηφῆς. Ἐξαφνα, ἀνεφάνη, ὡς καταπλήκτικὸν θαῦμα, εἰς μίαν τῶν χωρῶν τοῦ δύοντος ἥλιου, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀγίου Αουδοβίκου, ἀπετέθη ἐπάνω εἰς τὰς μορφὰς τῆς Παναγίας, τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγγέλων, εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῶν Ρήμων καὶ κατηγύγασε τὰ σύμβολα μὲ νέαν ζέσιν.

Ἐπὶ τρεῖς αἰώνας πάλιν, ἔσθισε· καὶ τέλος δὲ Λεονάρδος δαί Βίντσι τὸ εὐδέ ως παρακαταθήκην τὴν ὅποιαν ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἰταλικὴν ψυχὴν ἡ ἀρχαία ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ὑμεναίου των τὸ ἀπέθεσαν ἐπάνω εἰς τὰς μορφὰς τῶν ἀγίων προσώπων καὶ ἐπέτυχε τὴν ἄνθησίν του, ως ἐμβλήματος τοῦ μυστηρίου ἐπάνω εἰς τὰ προφητικὰ χεῖλη τοῦ Ιωάννου τοῦ Προδρόμου.

Τότε τὸ μειδίαμα τὸ ὄποιον εἶχεν ἔλθη ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καὶ φιλήδονον Ἱωνίαν εἶχεν ὑποστῆ τὰς αὐτὰς δοκιμασίας καὶ εἶχε διῖδη τὰς αὐτὰς ἐπλήνδας μὲ τὸ ἀνήγνυχον ἀνθράπιγον πλῆθος. Εὐηγγελίσθη τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ ὑπέδειξε τὴν μακαριότητα τῶν ἐκλεκτῶν ὑπέδειξεν ἐπίσης τὴν ἐκστατικὴν ἔκπληξιν μὲ τὴν ὄποιαν νέα καὶ γηρασμένη ἀνθρώποτις ἔκυπτεν ἐπάνω εἰς τὰς ἀβύσσους μιᾶς ψυχῆς τὴν ὄποιαν παντοειδῆ αἰσθήματα καθίστων πολύπλοκον καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἀλληγορία ὑπερφυσικῆς προβλέψεως.

Αλλὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διαν ἀφίχθη, δύμοιον μὲ τὴν ἥώ, καὶ διαν ἐγκατεστάθη εἰς ἔδαφος νέον, ἀνάμεσα εἰς ὁνθρώπους φύσεως ἀκόμη παιδικῆς, ἥτο παιδικὸν καὶ οὐτό. Δὲν πρέπει νὰ τὸ ἐπιβαρύνωμεν μὲ βαρὺ μεταφυσικὸν φροτίον· δὲν πρέπει νὰ ὑποπτεύωμεθα διὰ ἐνέχει πολλα-πλᾶς προθέσεις. "Ἄξ μη καθιστῶμεν αὐτὸν μυστη-ριώδη θεολόγον· ἀλλ ἥλθεν ὡς ἔφηβος ζωηρὸς καὶ εὐκίνητος, ὃ δποῖος τρέχει καὶ ὃ δποῖος τεολεπται μὲ τὴν εὐκινησίαν του

"Αν, πρὸ τῶν ἀετωμάτων τῆς Αἰγίνης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν Κούρων καὶ τῶν Κορῶν τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ἔξήτασα μὲν περισσότεραν Ἰωσά τοῦ δέοντος ἀκριβεῖαν, ὅλλα δὲ τοιχάγιαστον. δὲν

ἥθελον καὶ νὰ τὸ ἑρμηνεύσω δίκην γρίφους καὶ
αἱ λέξεις τὰς ὅποιας προσέφερα εἰς αὐτὸ διὰ νὰ
δυνηθῇ κάπως νὰ ἐκδηλωθῇ ἔχουν τὸ ἀτοπον
καθε λέξεως τὴν ὅποιαν παρέχουμεν ὡς ἰσοδύνα-
μον μιᾶς μουσικῆς, μιᾶς σιωπῆς καὶ ἐνὸς μειδιά-
ματος· εἶνε λέγουν παραπολλὰ μὲ τὸ νὰ μὴ δύ-
νανται νὰ εἴπουν ἀρκετά.

Ἐν τούτοις, καὶ ἀν̄ ἀκόμη αἱ ἔρμηνεῖαι μου εἶνε πλήρεις πλαιῶν, δὲν πρέπει νὰ παροφαδῆ τὸ γεγονός ὅτι ὅλη ἡ τέχνη τῆς ἐγκαιωνούμενης Ἑλλάδος, ἐπὶ ἕνα καὶ πλέον αἰῶνα, ἐμειδίασε. Δὲν πρόκειται περὶ τυχαίου γεγονότος πρόκειται περὶ προφανοῦς προθέσεως, ή ἄλλως περὶ ἐκδηλώσεως αὐτομάτου λίστας ἐνδεικτικῆς. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν προοιμίων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἐθεωρήθη προφανῶς ὅτι τὸ μειδίαμα ἦτο ἡ τελειοτέρα χάρις, ἡτο ὡς πρὸς τὴν ζωὴν ἡ καλυτέρα γνώμη. Αὐτὸ δὲν εἶνε φιλοσοφία ἢ δοτία συνετάγμη καὶ πεοιωρίσθη εἰς μορφὴν συστήματος, δχι ἀλλ̄ ὑποθέτει κάποιαν φιλοσοφίαν. Καὶ ἡ σταθερότης τοῦ μειδιάματος αὐτοῦ μᾶς καλεῖ νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἡ φιλοσοφία τῆς δοτίας ὑπῆρχε σύμβολον, ἐνέπτευσεν ὅλην τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν εἰς τὰς ἀπορχάς της. Λαὸς ὁ δοτίος ἥθελησε νὰ μειδιοῦν οἱ θεοί του, οἱ ἥρωες του καὶ τὰ εἴδωλα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀποκαλύπτει τοιούτορόπως τὸ ἀπόρροητον τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀν αὐτὸς δὲν τὸ ἐγνώριζε.

Λοιπόν, τὸ μειδίαμα αὐτὸν εἶνε κατὰ πρῶτον
ἴλαρότης τὴν δύσιαν δὲν εἶδε κανεὶς πουθενά
ἄλλοι, ίλαρότης ἐλαφρὰ καὶ λεπτή καὶ ή δύσια
φθάνει μέχρι τοῦ γέλωτος, συνήθως, ἀλλὰ θὰ
ἔφθιμανεν ἀσμένως, ηθὰ ἔφθιμεν μέχρι τῆς μελαγ-
χολίας, χωρὶς καὶ νὰ προχωρήσῃ περισσότερον:
εἶνε αἰνόρια ίλαρότης ή δύσια παραμένει κατὰ
προτίμησιν εἰς ἵσην ἀπόστασιν διπὸ τὰ δύο αὐτὰ
ὄγκα τὴν γαράν καὶ τὴν λύτην. Οἱ Ἑλληνες ἐση-
μείωσαν δῶς ἀνδρώπους πολὺ ἀλλοκότους, ἐκεῖ-
νον τὸν Ἡράκλειτον ποὺ ἔκλαιε πάντοτε κ' ἐκεῖ-
νον τὸν Αημόριφιτον ποὺ πάντοτε ἔγειοῦσεν
ἔφρονιν διτὶ ή ζωὴ δὲν ἀπαιτεῖ καὶ δὲν ἀξίζει
οὔτε αὐτὸν οὔτε ἐκεῖνο.

Δέν ἀπέδιδον εἰς τὴν ζωὴν τόσῳ μεγάλῃν σημασίαν καὶ ἐπειδὴ εἶχον καλαισθησίαν πολὺ λεπτήν, ἡ ὑπερβολικὴ χαρὰ καὶ ἡ ὑπερβολικὴ λύπη τοὺς ἔσπανδάλιζον, φρονῶ. Ἐπεξήγουν, ὡς τελειώτατα, τὸ μέτρον ἐν παντὶ. Καὶ τὸ ὑψηλὸν είνε κάτι τι ἐντελῶς διαφορετικόν τὸ ἔξωριζον εἰς τὰς τραγωδίας των. Ἐφοβοῦντο τὰ ὑπερά- φθονα δῶρα τῆς εὐτυχίας καὶ εἶχον τὰς ἐλπίδας των εἰς τὰς δικαίias ἀνταποδόσεις τῆς Νεμέσεως διὰ ν' ἀποκαλίσταται κάποια ἴσορροπία εἰς τὰς διαφόρους τύγας.

Εἰς τὸ μειδίαμά των, ἐνυπάρχει ἀστεῖονδε καὶ

φιλοπατιγμοσύνη. Δὲν πιστεύω διτέλαιον ὥπο
ἐντελῶς σπουδαίαν ἔποψιν τὴν ζωήν, καθὼς
ἡμεῖς. Ἡτένισαν εὐτραπέλως τὴν ζωὴν καὶ τὸν
θάνατον. Δὲν πρόκειται περὶ σκεπτικισμοῦ· ἀλλὰ
μᾶλλον περὶ κάτοιας κριτικῆς εἰδωνείας.

Ἔσσαν οὐκεῖτο πρὸς τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου των ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς ἀδόκοντας, πρὸς τοὺς διποίους δυνατὸν ἐπὶ τέλους να ἐπέρχεται κάθε οἰκονομία. Ἔσσαν οὐκεῖτο πρὸς τὰς ἐπιβλητικωτέρας ἴδεις· καὶ δὲν τὰς ἐπειρφρόνουν, ἀλλὰ ἐφρόντιζον νὰ μὴ γίνωνται θύματα ἀπάτης ὡς πρὸς αὐτάς. Ἡ θρησκεία των εἶνε πλουσία εἰς φιλοπαιγμοσύνην, διατριβισμός των εἶνε πολὺ λογικός, ἵνα τιμῇ των στέργει τὴν υπομονήν.

Τὸ μειδίαμά των ἐνδεικνύει τὴν χαίρουσαν
ἀνεσιν τοῦ πνεύματός των. Δὲν ἡσαν προσ-
ποιημένοι καὶ ἐμρατικοὶ καὶ, τὸ πνεῦμα των, τὸ
προέτρεπον νὰ παῖζῃ μεταξὺ τῶν φαινομένων
καὶ τοῦ θεοῦ σχολίου. Ἡ διαλεκτική των μαρτυρεῖ
περὶ τούτου. Μεταξὺ τῶν ἐντέχνων σοφισμάτων
τοῦ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου καὶ τῶν δρχῶν τοῦ
συγχρόνου μηδενισμοῦ, ὑπάρχει ἡ διαφορὰ, ἡ
ὅποια διακρίνει τὴν θηριώδη φρενίτιδα ἀπό
τὴν ἐπαγωγὴν παιδίων. Οἱ σοφισταὶ των περι-
ῆλθον δῆλη τὴν Ἑλλάδα διαδίδοντες τὴν ἥδο-
νὴν τῆς λογικῆς ἀγνινοας. Καὶ αἱ πολύφωνοι
ἀντινομίαι τὰς ὅποιας θέτει καὶ αἰρεῖ ὁ Παρμε-
νίδης τοῦ Πλάτωνος εἶναι δι’ ἐμὲ τὸ μειδίαμα
τοῦ διαλεκτικοῦ διόδου λόγου.

Καθὼς αἱ ἐναλλαγαὶ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς ἐνώπιον λεπτῶς συγκεροφύονται καὶ συνδυάζονται.

τὰ διάφορα χρώματα ἐνδὲ τοπίου, τὸ μειδίαμα συνδιαλλάσσει τὰς ἐναντιότητας τοῦ πνεύματος. Καὶ, ἐπειδὴ δὲν προσέχομεν πολὺ εἰς τὸ μειδίαμα αὐτὸς, ἀποροῦμεν διὰ τὰ κράματα ἐμπορίου καὶ θρησκείας, ἐλευθεριάζοντος ἀστεῖσμον καὶ μυστικοπαθείας, βιομηχανίας καὶ θαυματοποίας, γυμναστικῆς καὶ φιλοσοφίας, προπετείας καὶ πτοτεως τὸ δποῖα παρουσιάζοντος ἡ Δῆλος, ἡ Ἐλευσίς, ἡ Ἐπίδαυρος, ἡ Ὀλυμπία καὶ οἱ Δελφοὶ, οἱ περιοδοξότεροι καὶ ἕροι τόποι δπου εἶναι βέβαιον δτι ἡ Ἐλλὰς ἐπραγμάτωσε τὸ ἄριστον ἰδεῶδες τῆς. Τὸ μειδίαμα συναρμολογεῖ δλα αὐτά· βελτίονει τὴν ἀσχημοσύνην καὶ ἀπαλύνει τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς παραπολὺ τελείας καὶ ὑπεροπτικῆς καλλονῆς· κατευνάει τὰς ἔριδας καὶ συνδιαλλάσσει τὰς ἐκνότητας. Ἐπιτελεῖ ἔργον κάπτως εἰφωνικὸν καὶ ἀδελφικόν, ἔργον τερπνῆς πνεύματικῆς ἀγαθοεργίας.

Είναι τό μεσογειον μειδίαμα. Αἱ ἀκταὶ τῆς τόσῳ γαλανῆς αὐτῆς θαλάσσης εἰναι μαγικαι ἀπὸ αὐτὸ καθώς ἀπὸ τὸν ἀμητὸν τῶν ἀνθέων των. Καὶ δὲ Ὁδυσσεὺς δὲ δόποιος τὴν διέπλευσεν ἐπὶ πολὺ, κατέλιπε, παρὸ δόλας του τὰς δοκιμασίας, ἀνάμνησιν χαριέσσοης ίλαρότητος, καλοσύνης καὶ πανουργίας.

Είναι ή μεσημβρινή θαλάσσης, διλλά, από την Ελλάδα ουθιμισμένη εἰς βαθμόν χάριτος περίπου θείας.

Καὶ ἐλέχθη ὅτι ή Ἐλλὰς ἡτο θαυματουργός. Τὸ θαῦμα τῆς εἶναι ὅτι ἐπενόησε ἐν μειδίᾳ μα εἰς τὸ δούοιον θάλλει τὸ περισσότερον ὥραιον, γαρίεν καὶ γοῆμον πνεῦμα τῆς γῆς.

[Μετάφραση Χ. Θ. Δ.] ANDRÉ BEAUNIER

ΔΕΥΚΑΔΙΩΣ ΧΕΡΝ

Τώρα τελευταῖα ἔκυπλοφόρης γερμανικά λαϊκή ἔποδος
τῶν Ἕγων τοῦ Χέρν, μὲ πρόλογον τοῦ Στέφαν
Τσβάτιχ, ποὺ διηγεῖται τὴν ζωὴν τοῦ συγγραφέως καὶ
θέλει νὰ φανερώσῃ τὴν ἐμφοριὰ τοῦ ἔργου του.
Ἡ «Νέα Ζωή» τῆς «Ἀλεξανδρείας», ἔδωσε στὸ τελευ-
ταῖον τῆς τεῦχος μετάφρασιν τοῦ προλόγου. Παιόνομε
ἄτα πάντη τὰ κυριώτερα μέση.

Γεννήθηκε στά 1850 (ἀπάνω κάτω τὴν ἐποχὴν πού οἱ Εὐρωπαῖοι ἀρχίζαν νὰ γνωρίζουν τὴν ἀποκλεισμένη χώρα) στὴν ἀλλη ἄκρια τοῦ κόσμου, στὴ Λευκάδα, νησὶ Ιονικό. Τὰ πρῶτα του βλέμματα συναντοῦν γαλάζιο οὐρανό, γαλάζια θάλασσα. Κάποια ἀντάλλασσις τοῦ γαλαζιού αὐτοῦ φωτὸς τούμεινε γιὰ πάντα κρυμμένη μέσα του, και ὅλη ἡ σκουριά και ὁ καπνός τῶν

ANDRÉ BEAUNIER

ΛΑΦΚΑΔΙΟΣ ΧΕΑΡΝ

έγκαταλείψη πειά γιὰ καιρό. Η μητέρα του ποὺ αισθανότανε τὸν ἔαυτό της πάγωμένο μέσα στὸν ψυχρό, σταχτερό, αὐτὸν κόσμο καὶ εἶχε πόθο γιὰ τὴ λευκὴ τῆς πατρίδα, φεύγει ἀπὸ τὸν ἄντρα τῆς, καὶ δὲ μικρὸς Lafcadio μένει μοναχὸς του, καὶ τότε τὸν κλείνουν οἱ ἔνα σχολεῖο. Ἐκεὶ τὸν βρίσκει τὸ δεύτερό του δυστύχημα: παῖζοντας μὲ τοὺς συντρόφους του χάνει τὸ ἔνα του μάτι, καὶ, γιὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ μέτρο τῆς δυστυχίας του, ἡ οἰκογένεια του φτωχαίνει, καὶ δὲ Hearst βρίσκεται ἀλύπτητα φιγμένος στὴν πάλη τοῦ βίου, πρὸς ἀκόμα παλοτειώση τὶς σπουδές του.

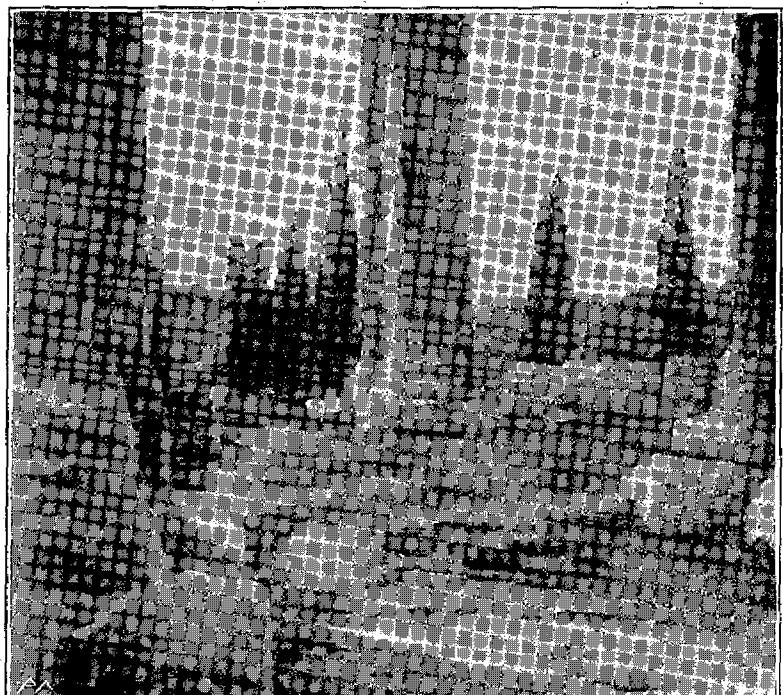
Μικροδούλευτάρης, μικρέμπορος, πουλητής, ὑπηρέτης, Ἰωσής ἀκόμα καὶ διακονιάρης: τὸ βέβαιον εἶνε διτὶ γιὰ πολὺν καιρὸ ἔξοῦσε μέσα στῶν ἀνθρώπων τὴν κατώτατη αὐτὴ βαθμίδα, ποὺ μέρα νύχτα μαυρίζουν τοὺς δρόμους τῆς Ἀμερικῆς, καὶ περιμένουν νὰ βγάλουν τὸ ψωμὶ τους ἀπὸ τὴν καθημερινὴ σύμπτωσι. Αὐτὴ ἡ ἐποχὴ πρέπει νὰ τοῦ ἥτανε τρομερὸ μαρτύριο, ἀφ' οὗ καὶ στὰ χρονίμενα χρόνια του, στὸ σπίτι του, στὸ Κιότο, δὲν θέλησε ποτέ του νὰ κάμῃ τὸν ἐλάχιστο ὑπαινιγμὸ γιὰ κεῖνες τὶς ἔσχατες ταπεινώσεις τῆς ζωῆς του: "Ἐνα μόνον ἐπεισόδιο φανέρωσε, ποὺ ἀγρία φωτίζει τὴ σκοτεινάδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔνα ἐπεισόδιο ἀπὸ ἔνα μεταναστευτικὸ του ταξείδι. Γιὰ τρεῖς μέρες δὲν εἶχε τίποτε φαγωμένο, καὶ κάθεται ἁπλωμένος μέσα στάμαξι μὲ τὸ σκοτάδι τῆς λειπούμνιδος

μπρὸς στὰ μάτια του. "Ἐξαφνα, μιὰ χωριστοῦντα ἀπὸ τὴ Νορβηγία, τοῦδικε ἔνα κομμάτι ψωμὶ, καὶ αὐτὸς τὸ κατάφαγε πεινασμένος. Τοιάντα χρόνια ἀργότερα θυμώτανε διτὶ τότε, πνιγμένος ἀπὸ τὴν πεῖνα, λησμόνησε νὰ τὴν εὐχαριστήσει. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἀχτίδα φωτός. "Ἐπειτα ἔχονται χρόνια σκοτεινὰ περασμένα ποὺς ἔχει ποῦ, μέσα στὴ σκιὰ τῆς ζωῆς. Ἐπὶ τέλους ἀναφαίνεται ἵσαντα στὴν Κιγκινάτη, ὃς διορθωτής ἐφημερίδας, αὐτὸς ποὺ ἥτανε σχεδὸν τυφλός. Τὸν χρησιμοποιοῦν στὸ reportage, δείχνεται διτὶ ἔχει ἐκπληκτικὴ τέχνη, καὶ ἐπὶ τέλους φανερώνεται τὸ μεγάλο του συγγραφεῖο ταλέντο.

Τὴν ἀνοικηὴ τὸν 1890 τοῦ πρότεινε ἔνας ἐκδότης νὰ ταξιδέψει στὴν Ἰαπωνία, γιὰ νὰ τοῦ γράψῃ στὴν ἐφημερίδα του, μὲ τὴ βοήθεια ἔνδος ἰχνογράφου, σκίτσα ἀπὸ τὴν Ἑωή.

Σάραντα ἑτῶν ἀνθρώπους, φθάνει στὴν Ἰαπωνία, φτωχός, κουρασμένος, δίχως πατρίδα, ἀφ' οὗ εἴκοσι χρόνια εἶχε περιπλανηθεῖ δίχως σκοπὸ ἀπὸ τὴν μία ἀκρια τοῦ κόσμου στὴν ἄλλη, μισόστραβος, ἔφημος, δίχως οἰκογένεια, δίχως ὄνομα μήτε φήμη. Καὶ σὰν τὸν Ὁδυσσέα διτὸν ἀράξε νύχτα στὸ ποθητό του νησὶ, ἔτσι καὶ αὐτὸς δὲν καταλαβαίνει διλότελα, δὲν τολμᾶ νὰ ἐλπίσει διτὶ ἔχει πειά φτάσει στὴν πατρίδα του.

«Ἡτανε σὰν νὰ εἴχε βγεῖ κανεὶς στὸν ἡσυχὸ καθαρὸ ἀέρα, ἐπειτα ἀπὸ ἀνυπόφορη ἀτμοσφαιρικὴ πίεσι». Αὐτὴ εἴτανε ἡ πρώτη του ἐντύπωση. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωή του ἔπαιψε δὲ βίος νὰ τὸν βαραίνῃ. «Ἐβλεπε ἀνθρώπους χαρούμενους δίχως κακία, ἀνθρώπους ποὺ ἀγαποῦσαν τὰ ζῶα, τὰ παιδιά καὶ τὰ ἀνθρ., παρατήρησε τὴ θεοφοβούμενη ὑψηλὴ τους ὑπομονὴ στὴ ζωή, καὶ ἀρχισε ἵσαντα νὰ πιστεύῃ στὴ ζωή. "Αποφάσισε στὴν ἀρχῇ νὰ μείνῃ ἔνα μῆνα ἡ δυό, καὶ ἔμεινε γιὰ ὅλη την τὴ ζωή. Γιὰ πρώτη φορὰ εἶχε ἡσυχάσει, γιὰ πρώτη φορά, πρὸς ἀκόμα τὸ καλοκαταλάβει ὁ Ἰδιος, τοῦ φαινότανε διτὶ ἔβλεπε εὐτυχία. Καὶ πάνω ἀπ' δύα «ἔβλεπε», γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωή του πῶς τοῦ εἴχε δοθεῖ τὸ δικαίωμα νὰ κυτάζῃ, νὰ κυτάζῃ ἡσυχος, νὰ ἐμβαθύνῃ μὲ τὸ βλέμμα μέσα στὰ πράγματα, ἀντί, δύως τοῦ συνέβαινε στὸ ὀμερικάνικο reportage, νὰ περνᾶ βιαστικὰ κοντὰ στὰ πράγματα, δίχως νὰ τὰ καλοεξετάζῃ. Τὰ πρῶτα λόγια, ποὺ δὲ Lafcadio Hearn ἔγραψε γιὰ τὴν Ἰαπωνία, ἥτανε λόγια ἀπορίας, ἀπορίας ἐνὸς παιδιοῦ μεγαλουπόλεως, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ στὸ βίο του, βλέπει ἔνα ἀληθινὸ λειβάδι, γλυκεῖς ἀπορίας ἀνακατωμένης μὲ τὴ μεγαλήτερη εὐτυχία, κατ ἀρχὰς θωλωμένη ἀπὸ τὸ μυστικὸ φόβο, διτὶ δὲ θὰ μπορέσῃ δλα αὐτὰ

ΣΠΟΥΔΑ

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

νὰ τὰ διατηρήσῃ, νὰ τὰ κρατήσῃ στὸ μιαλό του καὶ τὰ καταλάβῃ. ***

"Ἐκεῦνο δικαὶος ποὺ κάνει τὰ κατοκινά του βιβλία" τόσο περίεργα καὶ παραξένα, εἶναι τὸ ἐκπληκτικὸ γεγονὸς διτὶ δὲν εἶναι πειά ἔργα Εὐρωπαίου. Βέβαια δὲν εἶναι μήτε ἔργα ἔνδος ἀληθινοῦ Ἱαπωνέζου, γιατὶ τότε δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ τὰ ἔννοοῦμε, καὶ νὰ ζοῦμε τόσο ἀδελφικὰ μαζύ τους. "Αποτελοῦν κάτι τι ἐντελῶς παράξενο στὴν τέχνη, ἔνα θαῦμα μεταφυτεύσεως, τεχνητοῦ μπολιάσματος. Αὐτὸς δὲ μυστηριώδης προσανατολισμὸς τοῦ καλλιτέχνη στὸ ἀντικείμενό του ἔκαμαν ὅστε τὰ βιβλία του Hearst νὰ μὴ φαίνωνται σὰν νὰ ἔχουν γραφεῖ μὲ τὴν πέννα, ὅλλα σὰν νὰ ἔχουν ἰχνογραφηθεῖ ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα, μὲ τὸ λεπτὸ πινέλο τοῦ Ἱαπωνέζου, μὲ χρώματα, ποὺ εἶναι γλυκὰ σὰν τὴ λόπα ἐπάνω στὰ δόμορφα κουτάκια, ἐκλεκτὰ δείγματα αὐτῆς τῆς τέχνης, τοῦ Ἱαπωνέζικου bric à brac, ποὺ περιέγραψε δὲ ίδιος μὲ τὸν ἀγάπη. "Οταν διαβάζει κανεὶς τὰ μικρὰ διηγήματα, ποὺ ντροπαλὰ κρύβονται ἀνάμεσα στὰ Essays, εἴτε τὶς συνομιλίες, ποὺ ἀρχίζουν στὴν παραλία καὶ σιγά - σιγά, καταλήγουν στὶς

πιὸ βαθειεῖς φιλοσοφικὲς θεωρίες, θυμάται δίχως νὰ θέλῃ τὶς ζωγραφισμένες στὸ ξύλο σκαλισμένες εἰκόνες, αὐτὰ τὰ πολυτιμότατα προϊόντα τῆς ιαπωνέζικης τέχνης. "Ισως ποτὲ δὲ οὐσία τῆς ιαπωνέζικης τέχνης δὲ θὰ φανερωθῇ πειδὸν καθαρὰ παρὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ βιβλία, καὶ ίδιως δχι ἀπὸ τὰ συμβάντα ποὺ περιγράφουν, ἀλλὰ ίσια ίσια ἀπ' αὐτὸ τὸ μοναδικὸ τρόπο ποὺ εἶναι ἐκτεθειμένα.

Δέκα χρόνια ἔζησε ἡσυχὸς στὸ Κιότο, ἐδίδαξε στὰ σχολεῖα καὶ στὸ πανεπιστήμιο τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα, νομίζοντας πῶς ήτανε πάντοτε ξένος στὸν καινούργιο αὐτὸν κόσμο, διτὶ ήτανε πάντοτε δὲ ίδιος δὲ Lafcadio Hearn, καὶ δὲν καταλάβαινε πῶς σιγά - σιγά συγκεντρωνότανε στὸν έαυτό του, πῶς δὲ θαλαρωμένη εὐδωτοποιότης του ἀρχίζει νὰ ὑποχωρῇ καὶ νὰ κάνεται ὁ αὐτὴ τὴν καινούργια του πατρίδα. Καὶ κατάντησε κάτι τι δόμοιο σὰν τὰ τεχνητὰ μαργαριτάρια, ποὺ ἀπιένται πάντα τὸν πατρίδα, βάζονται σὲ σώματα μέσο στὰ στρεβλίδια. Τότε τὸ στρεβλὸ τυλίγει τὸ ἐνοχλητικὸ σῶμα μὲ τὸ γιαλιστερὸ του σάλιο, ἔως ποὺ νὰ τὸ κρύψει μέσα στὸ μαργαριτάρι. "Ετσι καὶ δέ ξένος Lafcadio Hearn χάθηκε ἐπὶ τέλοντος μέσα στὴν καινούργια του πατρίδα, τυλίχθηκε

μέσα στὰ δίχτυα τοῦ ιαπωνέζικου πολιτισμοῦ, κ' ἔχασε κι' αὐτὸ τὸ δνομά του. "Οταν δ Hearn ἥθελησε νὰ παντρευθῇ μὲ μιὰ ιαπωνέζα ἀπὸ τὴν ἐπιφανῆ τάξι τῶν Samurai, ἀναγκάσθηκε, για νὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τὸν γόμο δι γάμος του, ν' ἀφήσῃ νὰ τὸν υιοθετήσουν καὶ ὄνομά-συνης τότε «Koizumi Yakuio», ποὺ εἶναι καὶ γραμμένο ἀπάνω στὸ μάρμαρο τοῦ τάφου του. Ἀπόρριψε τὸ παληὸ του δνομα, σὰν νὰ ἥθελε νὰ διώξῃ ἀπὸ τὸν ἑκατό του δλη τὴν πίκρα τῶν πρώτων ἑτῶν. Ἡ φήμη ἔφτασε σιγά σιγά ἔως αὐτὸν πάνω ἀπὸ τὶς θάλασσες, ἀλλὰ δὲν τὸν τράβηξε πειὰ πίσω, γιατὶ φοβόταν τὸ θόρυβο τῆς φήμης αὐτῆς. Καὶ δ Lafcadio Hearn ἐβάφτιζε τὴν ψυχή του μέσα στὴν ἡσυχία, δὲν ἀγαποῦσε πειὰ παρὰ ἔκεινη τὴν ἡσυχή γλυκειὰ ζωῆς, ποὺ τοῦ ἦταν διπλὰ ἀγαπητὴ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ζούσε ἀνάμεσα σὲ μιὰ πεταλούδενια γυναικα καὶ δυὸ ἀγαπημένα παιδιά. Καθημερινὰ ἔπερνε περισσότερο τὶς συνήθειες τοῦ τόπου. "Ἐτοιμασία μὲ μικρὰ ξυλαφάκια, φοροῦσε μονάχα ιαπωνέζικα ρούχα, ή πολυθεῖα, ποὺ σὰν μιντικὴ κληρονομία τῆς Ἑλληνικῆς του πατρίδας κοιμόταν μέσα του κάτω ἀπὸ ἔνα ἔξωτερικὸ χριστιανισμό, μεταβλήθηκε ἔκει σὲ ίδιότροπο Βουδισμό.

Καὶ ή ζωὴ ἀγάπησε αὐτὸ τὸ ξερό, ἦταν εὐχαριστημένη μὲ τὸν Lafcadio Hearn; καὶ τοῦκανε τὸ ὕστατο, τὸ μεγαλήτερο δῶρο, τὸν ἔκανε νὰ πεθάνει στὴν σωστὴ στιγμή, διποὺς τὸν είχε διηγήσει τὴ στιγμὴ πούπτερε στὸ ξερό του. Ὁ διαλαλητὴς τῶν ἀρχαίων Νιππόνων πέδαγε στὸ ξετο, ποὺ οἱ ιαπωνέζοι γινήσανε τὴ Ρωσσία, ποὺ ἔφεραν σὲ πέρας τὴν πρᾶξι ποὺ τοὺς ἀνοίγει δρθάνοντα τὶς πόριες τῆς παγκόσμιας ιστορίας. Ἀπὸ τόρα βρισκόταν ἡ μυστηριώδης

χώρα ἔκτεθειμένη στὸ ἀποτυφλωτικὸ φῶς τῆς περιέργειας, τόρα δὲν τὸν χρειαζότανε πειὰ ἥ τυχη.

"Ήτανε δὲ τόσο ὀγαπητὸς στοὺς καινούργιους του πατριῶτες, ὥστε αὐτὸν, ἀνάμεσα στὸν πόλεμο, ποὺ τοὺς ἔπερνε καθημερινὰ χιλιάδες ἀπὸ τοὺς δικοὺς τους, ἐτρόμαξαν στὸ ἀκουσματοῦ θανάτου του. Ἐννοοῦσαν δὲι μαζύ τον ἔσβυνε κάτι τι ἀπὸ τὴν ψυχή τους. Χιλιάδες ἀκολούθησαν τὸ φέρετρό του, ποὺ θάφτηκε σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τοῦ βουδισμοῦ, καὶ πάνω στὸν τάφο του κάποιος είπε τὴν ἀλησμόνητη φράσι «ὅτι κάλλιο νὰ είχαμε χάσει δυὸ τρία θωρηκτὰ παραπάνω στὸ Πόρτ - Ἀρθούρ, παρὰ αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο». — Δὲν ντρέπεστε . . .

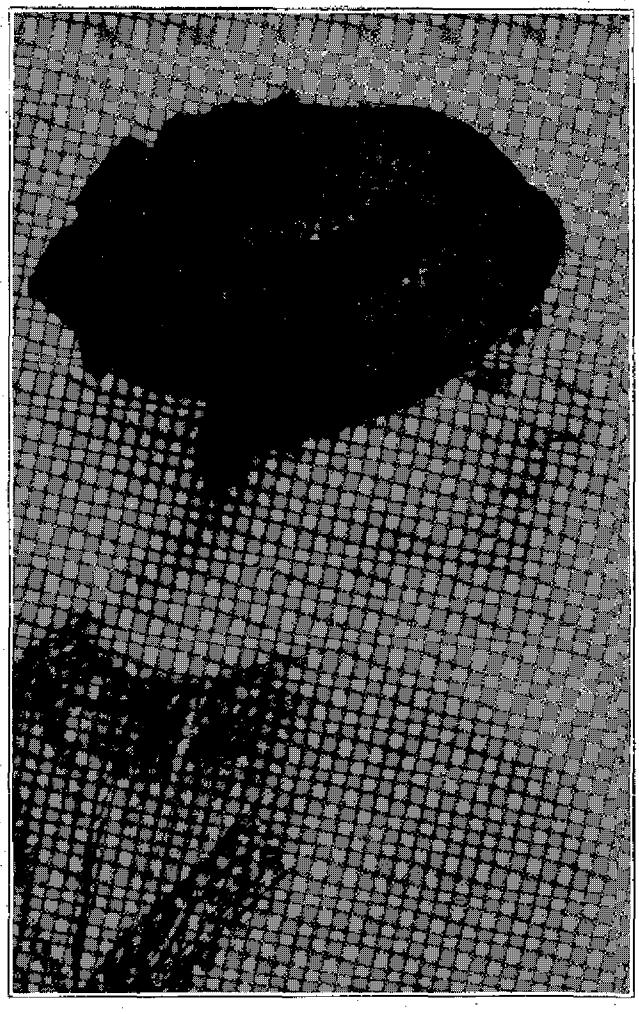
φιο. Δὲν μπόρω νὰ καταλάβω πῶς συνέβητε.

— Εέρετε, ἔγω πάντα τὸν εὐρισκα τόσο σιχαμένο αὐτὸν τὸν σκύλο σας. Είχε μιὰ μάτη πατηκωμένη καὶ τὸ πρόσωπό του ἥτον τόσο αὐθαδίκο. "Οταν κάτιας κανέναν, οἱ ἄκριες τοῦ στόματός του κρέμονταν ἀπ' τὰ δύο μέρη σὰν νὰ είχε νὰ βαστάξῃ τὶς λύτες δόλου τοῦ κόσμου. Ἔγω ἀλήθεια είμαι εὐχαριστημένος ποὺ φύρησε.

— Δὲν ντρέπεστε . . .

Μὰ ἐκεῖνος νευρικὸς τὴν διέκοψε, προσπαθοῦσε, ποιὸς ξέρει γιὰ ποιὸν λόγο, ν' ἀλλάξῃ γλήγορά τὴν δμιλία καὶ τὰ γύριζε δόλα στὸ ἀστείο. "Αρχιος νὰ λέγῃ γιὰ ἔνα ἀνθρωπο, ποὺ είχε ἀπαντήσει μιὰ φορὰ καὶ ποὺ ἦταν δὲι πιὸ γελοῖο μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ.

— Αὐτὸς δ ἀνθρωπος τ-τ-τραύλιζε λίγο πιὰ δὲν προσπαθοῦσε νὰ τὸ κρύψῃ. Ίσια ίσια τ-τ-τραύλιζε ἀκόμα πιὸ δυνατὰ γιὰ νὰ τὸ κάνῃ ν' ἀκούνεται ἀκόμα περισσότερο. Είχε τὶς πιὸ παραξενες ἰδέες γιὰ τὶς γυναικες. "Ολο ἐδιηγεῖτο μιὰ ιστορία ἀπὸ τὸ Μεξικό, ποὺ στὸ στόμα του γινόταν ἀκόμα πιὸ ἀστεία. Ήταν, λέει, ἔνας χειμῶνας μὲ τρομερὸ κρύο, τὰ θερμόμετρα ἔσπαναν καὶ οἱ ἀνθρωποι ἔμεναν μέρα νύχτα μέσος στὰ σπίτια. Μιὰ μέρα αὐτὸς είχε νὰ πάῃ στὴν γειτονικὴ πόλη, είχε νὰ περάσῃ μιὰ ἔρημη ἔκτασι, ποὺ καὶ ποὺ μόνο ἦταν μία καλύβα, ή ὁ παγωμένος ἄνεμος τοῦ χτυποῦσε ἀδιάκοπα στὸ πρόσωπο. Ἐνῷ περπατοῦσε, πετιέται μέσος σ' αὐτὸ τὸ ἀπελπιστικὸ κρύο μιὰ γυναικα μισόγυμνη ἀπὸ μιὰ καλύβα καὶ τρέχει κατόπιν του δόλο φωνάζει: "Εχετε μιὰ χιονίστρα στὴν μάτη! Προσέχετε, ἔχετε, μιὰ χιονίστρα στὴν μάτη! Κρατοῦσε μιὰ κουτάλα στὸ χέρι κ' είχε σηκωμένα τὰ μανίκια της είχε ίδῃ τὸν ἀνθρωπο, νὰ περνᾷ μὲ μιὰ χιονίστρα στὴν μάτη κι' είχε ἀφήσει τὴν δουλειά της γιὰ νὰ πάῃ νὰ τοῦ πῆ νὰ προσέχῃ. Χι, χι, χι. "Ακούστηκε ποτὲ τέτοιο πρᾶμα! Καὶ κάθεται ἡ ίδια μὲ σηκωμένα μανίκια στὸν κρύο ἄνεμο, καὶ δύο της τὸ δεξιὸ μάγουλο παγώνει παγώνει δῶς που γίνεται μιὰ μεγάλη, τεράστια χιονίστρα. Χι, χι, χι, είναι νὰ τὸ πιστέψῃ κανεὶς! . . . Μ' ἀντὶ νὰ δῃ αὐτὸ καὶ τόσα ἀλλα παραδείγματα γυναικειάς ἔθελοθυσίας, δ ἀνθρωπος ποὺ τραύλιζε ἔπειμενε κ' ἔλεγε: "Ἡ γυναικα είναι ἔνα περίεργο καὶ ἀπλήστο πλάσμα, ἔλεγε, χωρὶς νὰ ἔχηγησῃ δύμας γιατὶ ίσια ίσια είναι περίεργη καὶ ἀπληστη. Είναι ἀπίστευτο, τι δὲν

ΕΠΙΣ ΚΛΑΟΓΕΡΟΠΟΥΔΟΥ

βάζει ὁ νοῦς της, ἔλεγε. Κ' ἔπειτα ἐδιηγεῖτο: Είχα ἔναν φύλο ποὺ ἀγάπησε μία νέα τὴν ἔλεγαν μάλιστα Κλάρα. Προσπαθοῦσε τόσο πολὺ νὰ τὴν κάνῃ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ μὰ τίποτα δὲν ἀφέλοντε, ή Κλάρα δὲν ἥθελε νὰ τὸν ξέρῃ κι' δύμας ήτον ἔμορφος νέος καὶ μὲ πολὺ καλὴ φήμη. Αὐτὴ ή Κλάρα είχε μιὰ ἀδελφή, ποὺ ἦταν παραμορφωμένη καὶ καμπούρα, ἀλήθεια προμερὰ ὀσχημη. Λοιπόν, μιὰ μέρα αὐτὸς δ φύλος πάει καὶ τὴν ζητᾶ εἰς γάμον. Ο Θεός τὸ ξέρει γιατὶ τῶκανε ίσως νὰ τῶκανε μὲ σχέδιο, ίσως δύμας καὶ νὰ τὴν είχε ἀλήθεια ἔρωτευθῆ ἀν καὶ ήτον τόσο ὀσχημη. Τὶ κάνει τότε ή Κλάρα; Ναι, ἔδω ήτον πούδειξε διὰ μιᾶς ή θηλυκὴ φύσις τὰ νύχια. Η Κλάρα φωνάζει, κάνει σκηνές, φασαρία: ἔμένα είναι ποὺ θέλει! ἔμένα είναι ποὺ

[Μετάφρ. Χ.]

ΣΤΕΦΑΝ ΤΣΒΑΪΧ

ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

ΜΥΘΙΣΤΩΡΗΜΑ —

ῶρα ἀδίκως, ἐπὶ τέλους ἀποφάσισε νὰ πάῃ νὰ τὴν προαπαντήσῃ καὶ σηκώθηκε ἀπ' τὴν πέτρα του.

Δὲν είχε γελαστῆ: στὴν ἄκρη τοῦ δάσους τὴν ἀπάντησε. Βαστοῦσε ἔνα βιβλίο, τοῦ Σκράμ τὴν «Γέροντος Κολυμπιγέρνον».

Μίλησαν λίγο γι' αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἔπειτα εἶπε ἔκεινη:

— Γιὰ φαντασθῆτε... δ σκύλλος μας ψόφησε.

— Ψόφησε; ψώστησε ἔκεινος;

— Είναι λίγες μέρες τώρα. Τὸν βοήθαμε ψό-

* Η σεριή είς τὸ τεύχος τῆς 31 Μαΐου.

θέλει! έφωναζε ματέμενα δὲν θὰ μ' ἔχῃ, γιὰ τίποτα στὸν κόσμο δὲν θέλω, φώναζε. Λοιπόν, νομίζετε πῶς ὁ φίλος τὴν πῆρε τὴν ἀδελφή, ποὺ τὴν εἶχε ἐρωτευθῆ τέσσο πολύ; "Οχι αὐτὸς ίσια ίσια εἶναι τὸ ἀκατανόητον: ἡ Κλάρα δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφῆσῃ οὔτε στὴν ἀδελφή. Χί, χί, χί. Ἀφοῦ αὐτὴν ἤθελε ἀρχικῶς ἐκεῖνος, τὸ λοιπὸν οὔτε τὴν ἀδελφή της τὴν καμπούρα νὰ μὴν πάρῃ, δὲν καὶ αὐτὴ γιὰ κανέναν δὲν ἥτον ἀφετά καλή. Κ' ἔτσι ὁ φίλος μου δὲν πῆρε καμιὰ ἄπ' τὶς δύο... .

Αὐτὴν ἥτον μία ἀπ' τὶς πολλὲς ιστορίες τοῦ ἀστείου ἀνθρώπου. Τὶς ἐδιηγεῖτο διασκεδαστικὰ ίσια ίσια ἐπειδὴ ἐτραύλιζε. Ἡτον ἀλλως τε τέσσο αἰνιγματώδης αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος... . Βαριέστε μήπως;

"Οχι, εἶπε ἡ Δάγνη.

— Λοιπόν, ἥταν τόσο αἰνιγματώδης. Ἡταν τόσο ἀπληστος, καὶ τοῦ ἀρετῆς καὶ νὰ πλέβῃ συγχρόνως, ποὺ ἥτον ἀξιος νὰ κόψῃ τὰ λουριὰ ἀπ' τὰ παραδίγματα τῶν σιδηροδρόμων καὶ νὰ τὰ πάρῃ μαζὶ του σπίτι γιὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ γιὰ τίποτα. Αλήθεια, μιὰ φορά τὸν ἔπιασαν ποὺ τῶκανε αὐτό. "Απ' τὸ ἄλλο πάλι μέρος δταν τοῦ κατέβαινε, δὲν τὸν ἔμελε καθίδουν γιὰ χοήματα. Μιὰ φορά τοῦ εἶχε κατέβη νὰ κάνῃ μιὰ μεγάλη ἐιδρούμη μὲ ἅμαξια, λοιπὸν διώρισε μόγο γιὰ τὸν ἔσωτό του εἰκοσιτέσσερα ἀμάξια τὸ ἔνα πίσω ἀπ' τὸ ἄλλο. Εἰκοσιτέρια ἅμαξια πήγαιναν ἐντελῶς ἀδεια καὶ στὸ εἰκοστὸ τέταρτο — τὸ τελευταῖο — κάθεται ὁ Ἰδιος καὶ κυτάζει ἀπ' τὰ ὑψη του τοὺς ἀνθρώπους, σὰν ἔνας Θεός ποὺ θαυμάζει τὰ ἔργα του.

"Ο Νάγκελ ἔλεγε τὸ ἔνα, ἔλεγε τὸ ἄλλο, μὰ χωρὶς ἐπιτυχία ἡ Δάγνη μόλις τὸν ἄποινε τὶ ἔλεγε. Τότε ἔγινε σιωπηλός, σκεπτικός. Τί διάβολο, γιατὶ ἔλεγε ὅλο ἀνοησίες! Νὰ βρίσκεται στὸν δρόμο μιὰ νέα, τὴν νέα, μάλιστα ποὺ ἀγαποῦσε καὶ νὰ τῆς διηγῆται ὅλο ἀνοησίες μὲ χιονίστρες καὶ μὲ εἰκοσιτέσσερα ἅμαξια! Καὶ διὰ μιᾶς θυμῆθηκε πῶς καὶ μιὰν ἄλλη φορά εἶχε πῆ μιὰ ἀνοστιά μ' ἔναν Εσκιμώ καὶ μιὰ πέτσινη χαρτομήκη. Τὸ αἷμα τοῦ δινέβηκε στὸ κεφάλι, σάστισε μιὰ στιγμὴ καὶ παρ' ὀλίγον νὰ σταθῇ ἐκεῖ ποὺ περικατοῦσε. Γιατὶ διάβολο νὰ μὴν εἶναι πιὸ προσεκτικός! "Ω, πῶς ἐντρέπετο! Νά, ἔτσι μ' αὐτὲς τὶς ἀνοησίες ποὺ ἔλεγε, ἔγινετο γελοίος κ' ἔξευτελέζετο καὶ βέβαια ἐκείνη ἐσχημάτιζε χειρότερη Ἰδέα γι' αὐτὸν.

Εἶπε:

— Καὶ πόσος καίρος εἶναι ἀκόμα ὡς στὴν ἀγορά, τὴν ἀγορὰ τῆς ἐθνικῆς ἀμυνας;

Ἐκείνη ἀπήντησε γελώντας:

— Γιατὶ προσπαθεῖτε καὶ καλὰ νὰ μιλάτε

ὅλην τὴν ὥρα; Γιατὶ εἴστε τόσο νευρικός;

Τοῦ ἥρθε τόσο ξαφνική αὐτὴ ἡ ἐρώτησης, ποὺ γύρισε καὶ τὴν κύταξε μιὰ στίγμη σαστισμένος. Απήντησε σιγά, κ' ἡ καρδιά του χτυπούσε.

— Κυρία Κιέλλανδ, ὑποσχέθηκα, τὴν τεκευταία φορὰ ποὺ ἥμουν μαζί σας, πῶς ὃν σᾶς δῶ ἄλλη μιὰ φορά, θὰ μιλήσω γιὰ ὅλα τὰλλα καὶ μόνο δχι γιὰ ἐκεῖνο ποὺ μοῦ ἀπαγορεύσατε. Προσπαθῶ νὰ κρατήσω τὴν ὑπόσχεσί μου. Ὡς τώρα γίνη κράτησα.

— Ναί, εἶπε ἐκείνη, πρέπει κανεὶς νὰ κρατᾷ τὶς ὑπόσχεσεις του, δὲν πρέπει νὰ τὶς παραβαίνῃ.

Καὶ τὸ εἶπε αὐτὸς, πιὸ πολὺ σὰν νὰ τῷλεγε στὸν ἑαυτό της παρὰ σ' ἐκείνον:

— Είχα ἀποφασίσει νὰ τὸ προσπαθήσω, ἀκόμα καὶ πολὺ ἔρθητε: ἥξερα πῶς θὰ σᾶς ἀπαντήσω.

— Πῶς ἥτο δυνατὸν νὰ τὸ ξέρετε;

— Είδα τὰ βήματά σας ἔδω στὸν δρόμο. Τούρριξε μιὰ ματιά καὶ δὲν εἶπε τίποτα.

— Επειτα ρώτησε:

— "Έχετε δεμένο τὸ χέρι σας: είστε πληγωμένος;

— Ναί, εἶπε ἐκείνος, δ' σκύλλος σας μὲ δάγκασ. Στάθηκαν κ' οἱ δύο καὶ κυτάχθηκαν. Ἐκείνος ἐσφρίγγε τὰ χέρια του καὶ ἔξακολούθησε βασανισμένος:

— Κάθε κάθε νύχτα ἥρθα ἔδω στὸ δάσος, κάθε νύχτα κύταζα τὰ παραδίγματα σας πολὺ πάσι νὰ κοιμηθῶ. Συγχωρήστε με, δὲν εἶναι δὰ ἔγκλημα! Μοῦ ἀλαγορεύσατε νὰ τὸ κάνω, ναί, μὰ τῶκανα, τί νὰ γίνη. Μὲ δάγκασε κι' δ' σκύλλος, ἀγωνίζετο γιὰ τὴν ζωὴ του ἔγω τὸν ἐσκότωσα, τούδωσα φαρμάκι γιατὶ πάντα γαύγιζε δταν ἔρχομουν νὰ πῶ καληνύχτα στὰ παραδίγματα σας.

— Λοιπὸν ἔσεις είστε ποὺ σκοτώσατε τὸν σκύλλο! ρώτησε.

— Ναί, εἶπε ἐκείνος.

Σιγή.

— Ακόμα στέκονταν καὶ κύταξε δὲν ἔνας τὸν ἄλλον. Τοῦ Νάγκελ τὸ στήθος ἀνεβοκατέβαινε ταραγμένο.

— Καὶ θὰ ἥμουν ἀξιος νὰ κάνω ὀκόμα χειρότερα πράματα γιὰ νὰ σᾶς Ἰδῶ, ἔξακολούθησε. Δὲν ἔχετε Ἰδέα πῶς ὑποφέρω καὶ πῶς μέρα καὶ νύχτα σας σκέπτομαι, ἀλλα, δὲν ἔχετε Ἰδέα. Μίλω μὲ ἄλλους ἀνθρώπους, γελῶ, κάνω γλέντια — ἀκόμα αὐτὴν τὴν νύχτα είχα συντροφιά σπίτι μου ως στὶς τέσσερις: στὸ τέλος σπάσαμε δῆλα τὰ ποτήρια — κ' ἐνῷ κάθιμαται καὶ πίνω μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τραγουδῶ, δῆλη τὴν ὥρα ἔστις σκέπτομαι καὶ πάσι νὰ χάσω τὸν νοῦ μου. Δὲν μὲ μέλει τίποτα πιὰ καὶ δὲν ξέρω τὶ δὲ προγίνω. Σταθῆτε, λυπηθῆτε με μιὰ στιγμή, θέλω κάτι

ΕΛΠΙΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

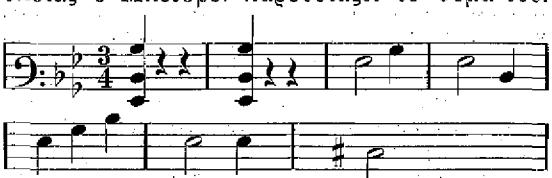
ΕΚΤΕΙΝΕ. ΙΩΑΝΝΙΑΣ

Η ΗΡΩΪΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ*

Λίγης έσφαλμένος είναι ό συντετμημένος ούτος τίτλος, άντι του «Συμφωνία ήρωάκη πρὸς ἀνάμνησιν μεγάλου ἀνδρός», τὸν δποῖον δὲ ίδιος Μπετόβεν ἔδωσεν εἰς τὸ χρόνον του. Τοιούτος τίτλος δεινής φανερὰ δὲν δέν πρόκειται ούτε περὶ πολέμων, ούτε περὶ ἐμβατηρίων θριάμβων, δπως πολλοὶ ἀπατώμενοι νομίζουν. Ἡ συμφωνία αὗτη περιγράφει μᾶλλον σοβαρὰς καὶ βαθειάς σκέψεις, μελαγχολικὰς ἀναμνήσεις ἐπιβλητικῶν τελετῶν: είναι δὲ ἐπικήδειος λόγος ἐνδός ήρωος. Σπανίως δὲ μουσικὴ κατάρθωσε νὰ δώσῃ εἰς τὸ ψυχικὸν ἄλγος τόσον ἀγνήν μορφὴν καὶ εὐθένειαν ἐκφράσεως.

Τὸ πρῶτον μέρος εἰς τρεῖς χρόνους, ἔχει ρυθμὸν ἵσον σχεδὸν πρὸς τὸν τοῦ *valse* ἐν τούτοις τὸ *allegro* τοῦτο είναι σοβαρότατον. Παρὰ τὰς συνηθειὰς, δὲ συνθέτης ἐν τῇ ἀρχῇ μόλις ἀφίνει νὰ διαφαίνεται δὲ μελῳδικὴ ἰδέα, ήτις μόνον κατόπιν μικρᾶς εἰσαγωγῆς γίνεται φανερά.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ρυθμοῦ είναι αἱ συγχρανούσαι, καὶ δὲ εἰς δύο χρόνους ρυθμός, διστις συχνὰ διακόπτει τὸν εἰς τρεῖς χρόνους. «Οταν εἰς τὴν σύγκρουσιν τοῦ ρυθμοῦ προστίθενται καὶ μερικαὶ τραχεῖαι διαφωνίαι, δὲ ἀκροατὴς πρὸ τῆς εἰκόνος ταύτης τῆς ἀδαμάστου μαγίας, δὲν δύναται νὰ συγκρατήσῃ κίνημα τρόμου, ἐν ᾧ ἐναγωνίως ἔρωτῷ «διατί αὗτῇ ἡ ἀπελπισία; διατί αὗτῇ ἡ λύσσα;» — Ἡ ὀρχήστρα αἴρει της καθόπιν τὸν παροξυσμοῦ εἰς δύν ἀφέθη. Ἐπονται φράσεις γλυκεῖαι ἐγκλείσουσαι δὲ τὰ λυπηρὰ συναισθήματα, τὰ δποῖα διεγέρει ἐν τῇ ψυχῇ ἡ ἀνάμνησις ἀπερίγραπτος είναι δὲ πλημὺς τῶν ἀδρονικῶν καὶ μελῳδικῶν φράσεων ὑπὸ τὰς δποῖας δὲ Μπετόβεν παρουσιάζει τὸ θέμα του.

Τὸ ἐπικήδειον ἐμβατήριον είναι διλόκληρον δρᾶμα. Νομίζει κανεὶς δὲν ἀναγινώσκει μετά-

* Βλέπε τεῦχος 31 Ὁκτωβρίου 1911.

φρασιν τῶν ὀραιοτάτων στίχων τοῦ Βιεγιλίου κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ νέου Πάλλαντος.

«*Multa que praeterca Laurenſis
praemia pugnae
Adgerat, et longo praedam,
jubet ordine duci.*»

Τὸ τέλος ἴδιως συγκινεῖ βαθύτατα. Τὸ θέμα τοῦ ἐμβατηρίου ἐπανέρχεται ἀλλὰ διακειμενῶν ἀπὸ παύσεις καὶ μὲ μόνην συνοδίαν τρεῖς κρούσεις «*pizzicati*» τοῦ *contre basse*.

Καὶ διτον τὸ τεμάχια τῆς θλιβερᾶς αὗτῆς μελῳδίας μόνα, γυμνά, συντετριμένα, πίπτουν εἰς τὸν ἀρχικὸν τόνον (*tonique*), τὰ πνευστὰ δργανα ἐκπέμποντα κραυγὴν ὃς τελευταῖον χαῖρε τῶν πολεμιστῶν πρὸς τοὺς πεούντας συντρόφους των... καὶ δὴ δὲ ὀρχήστρα σβύνει εἰς μίαν κωρώνην *pianissimo*.

Τὸ scherzo ἀποτελεῖται σχεδὸν διλόκληρον ἀπὸ ρυθμικὰς φράσεις εἰς δύο χρόνους κατεσπαριμένας μεταξὺ φράσεων εἰς τρεῖς χρόνους. Διὰ τοῦ μέσου τούτου δὲ Μπετόβεν δίδει πολλὴν δύναμιν εἰς τὸ ψφο. Ἡ μελῳδία γίνεται πλέον ἀπρόσοπος, ἀλλως τε δὲ συγκεκοιμένης ούτος ρυθμὸς ἔχει ἴδιατερον θέλγητρον δυσκόλως ἐξηγούμενον. Τικνοποιεῖται δὲ ἀκροατὴς βλέπων τὴν μουσικὴν φράσιν νὰ λαμβάνῃ ϕράσιον τέλος καίτοι ἐπὶ στιγμὰς διεκόπη.

Ἡ μελῳδία τοῦ *trio*, ἐκτελουμένη ὑπὸ τῶν πνευστῶν δργάνων είναι ἐκτάκτου ἀνθηρότητος. Ὁ ρυθμὸς είναι διλόγον ἀργότερος τοῦ τοῦ scherzo, καὶ δὲ ἀπλότης αὐτοῦ καταφαίνεται ἀκόμη κομψότερα ὡς ἐκ τῆς αὗτης συντιθέσεως τῶν μικρῶν φράσεων, τὰς δποῖας τὰ τετράχορδα ἐκτελοῦν ἐν μέσῳ τῆς ἀδρονίας.

Τὸ finale εὐθυμον καὶ γελαστὸν παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν συνήθη μορφὴν του. Εἶναι ἀδιάκοπος ψύνθυρος ἥχων διακοπιόμενος ἐντούτοις ὑπὸ μερικῶν συγχροδιῶν ἀγρίων. Τοῦτο συχνά συμβαίνει εἰς τὸν Μπετόβεν.

ΕΚΤΩΡ ΜΠΕΡΑΙΟΣ

[Μετάφρ. ΕΛΠΙΔΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ]

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Αγαπητέ μου, ... 25 Ιανουαρίου 1912

Ο μπάρμπα-Γιώργης μοῦ φροτώθηκε καὶ καλὰ νὰ νινθοῦμε μασκαράδες.

— Γιὰ τὸν καλὸ τὸν χρόνο! μοῦ εἰπε.

— Οι δύο μας;

— Καὶ ἡ γηρά καὶ τὰ παιδιά! Νὰ πᾶμε σὲ μερικὰ συγγενικὰ στίτια, νὰ κάνουμε χάζι καὶ νὰ σφίξουμε καὶ ἀπὸ καμά.

Ἐνα μαγαζάκι στη γειτονιά είχε φέρει μουτσούνες ἀπ' τὴν Ἀθήνα. Κεφάλια παράξενα, μὲ χοντρές μύτες, μὲ κρεμαστά χειλιά, μὲ στραβά σαγόνια, μὲ ποισμένα μάγουλα. «Ο μπάρμπα-Γιώργης τὶς ρέκτηκε καὶ ἀγόρασε τέσσερες γιὰ τὸ καλό.

— Πηγα καὶ γιὰ λόγου σου!

— Τώρα στὰ γεράματα, μπάρμπα-Γιώργη;

— «Ἐμεις δὲ θὰ γεράσουμε ποτέ. Κάνε δουλειά σου! μοῦ εἴπε χτυπῶντας μὲ στὸν ὅμο.

Καὶ μοῦ πάρουσιάσε τὴ μουτσούνα μου.

— Κύρτα πᾶς σου τὴ διάλεξα! Ὅπως είπες καὶ παράγγειλες...

Καὶ μοῦθηγαλε κάτω ἀπ' τὸ ταμπάρο του τὴ μουτσούνα μου. «Ητανε ἔνα παληραϊστο πρόσωπο μὲ μαῦρο στριμένο μοντάκι.

— Θὰ σὲ κάνω γάρ παληράρι νὰ τρελλαθοῦνε δλες οἱ κοτέλες του χωριού! Μονο ἔννοια σου!

— Κ' ἡ δικῆ σου;

— Νάτηνε!

Μούδειξε ἔνα κοριτσίστικο πρόσωπο μὲ φουσκωμένα κόκκινα μάγουλα.

— Σ' ὀρέσει;

— Άκοντς!

— Ξέρεις γιατὶ τὴ διάλεξα;

— Γιὰ νὰ μὴ ζηλεύῃ ἡ γηρά. «Αν γινόσουνα παληράρι σὰν κ' ἔμενα, ποιὸς ζέρει..»

— Δὲν τὸ βρήκεις! Σκύψε νὰ σου πᾶ.. Εἶναι γιὰ νὰ ξεθαρρεύνονται τὰ κορίτσια νάρχωνται κοντά μου.

— Κατεργάσο!

— Σάπια νὰ μὴ σ' ἀκούσῃ ἡ γηρά, γιατὶ δὲ θὰ μοῦ δῶσῃ τὰ νυφάτικα της.

— Κ' ἐκείνη;

— Τὰ κοντοβράκια μου! Θ' ἀλλάξονμε. Τώρα βλέπεις γενήκαμ' ἔνα. Ποιὸς ἀντρας, ποιὰ γυναῖκα! «Ἐνα πρᾶμα είμαστε κ' οι δυό...» Τὴν Κυριακὴν λοιπόν. Μιλημένα, τιμημένα.

Κούνησα τὸ κεφάλι.

— Τί; Δὲν ἔρχεσαι;

— «Ἄσε μ' ἔμενα, μπάρμπα-Γιώργη.

— Γιατὶ; Μήπως δὲν τὸ ζάρετε στὸν τόπο σας;

— Τὸ ζάρομε...

— Δὲν ἔγινες μασκαράς ποτέ σου;

— «Άκονς ἔκει! Πρῶτα κ' ἀρχῆς ἔγινα παδί, ύστερα πόρεσα μάρδα μουστάκια. Πιὸ ςτεργα φορά. Κατόπι φόρεσα μάρδα μουστάκια. Αργότερα τὴν πέταξα. Τὴν τελευταία ἀπόκρηση πήρα μιὰ μουτσούνα κουτσοδόντα καὶ ζαρωμένη. Καὶ τὴ φορά μάρκη. Δὲν τὴ βλέπεις;

— «Άλλα είναι αὐτὰ τὰ μασκαρέματα καὶ ἀλλα τοῦτα.

“Ολο κ' ὁ θεδος θὰ μᾶς μασκαρεύει; Θὰ μασκαρεύετοῦμε καὶ μόνοι μᾶς μιὰ φορά τὸ χρόνο! Δὲν ἔχει! Ασε τώρα τὰ ζομπαλίκια.

Τι νὰ κάνω; Τ' ἀφισα. «Ἐχθὲς τὸ βράδυ λοιπὸν ντυθήκαμε μασκαράδες καὶ πήραμε μιάλια τίς φονγες. «Ηπιαμε, τραγουδήσαμε, χορέγιμε. Ο μπάρμπα-Γιώργης τούτην τη μπήτηση τὴ φωνὴ καὶ κοπέλα, τὴν ἔμπτηξε αὐτός:

— Γυναίκα, μὲ τουμπήσανε!

— Καλὰ νὰ τὰ πάθης, γέρω - ξούρα! τοῦτο η κυρά-Γιώργαινα. Σάν ηθελες νὰ γίνης κοπέλα, τώρα στὰ γεράματα!

— Χάλασε δὲ κόσμος, βρέ παιδιά! ξαναφώναξες δὲ μπάρμπα-Γιώργης, μὲ φηλή φωνή. Δὲν είναι νὰ βγῆ μορίτοι ἀπ' τὴν πόρτα του.

— Πιές καὶ πιές, μέθυσα κ' ἔγω.

— Δὲν μᾶς λές κανένα τραγούδι; μοῦ λέει η κυρά-Γιώργαινα.

— Μετὰ χαρᾶς σας! Νὰ σᾶς πᾶ...»

Δὲν ξέρω πᾶς μοῦ θρυστε μὲ τὸν μαρτσάκι. «Carmen Seculare» τοῦ Ορατίου.

— «Ἄλλο!

— Ήμαστε στὸ σπίτι ἐνδός πουμπάρου τοῦ μπάρμπα-Γιώργη. Σὲ λίγο ηρθανε καὶ τὰ δργανα.

— Σήκω νὰ σύρῃς τὸ χορό, λεβέντη!

Μιὰ κελαδίστικη φωνὴ μοῦ μιλοῦσε. «Ητανε η κόρη του κουμπάρου, μιὰ κοπέλα σὰν τὸ κφό το νερό: Ανοίκανε τὰ ἐποράνια μπροστά μου!

— Κουράγιο, γέρω - Ασοφε! είπα μέσα μου.

— Εδωκα τὸ χέρι στὴν κομπαροπούλα κ' ἔσηρα τὸ χρό. Πατούσα καὶ ἐτρεμε μὲ γηῆς. Τρέμανε καὶ τὰ πόδια μου, μά ποιδς λογαριάζει πόδια! «Ἐτρεμε κ' η καρδούλα μου. »Αχ! καῦμενη καρδιά!

Σήμερα ξύπνησα σὸν τὸ τοιλάνι. «Ειατσα κ' ἔγραψα σὲ ποίημα στὸν κουμπαροπούλα, νὰ βγάλω τὸ σχῆτι μου. Πᾶς αλλιώς νὰ τὸ βγάλη κανένας. »Ανάθεμα τὰ γεράματα!

Βάζω στοίχημα πῶς μὲ δλα σας τὰ κομπάτα καὶ μ' δλους σας τοὺς μπάλους στὴν Ἀθήνα, δὲν γλεντάτε καλύτερα δπὸ μᾶς. «Ἔτοι λέει κ' μπάρμπα-Γιώργης.

— Τέτοιο γλέντι, οὔτε στὸ Παρίσιο δὲ στάθηκε!

Μήν ξενάγεις πῶς δ μπάρμπα-Γιώργης τούτην κοπέλα, χωρὶς νὰ τὶς φάγι ἀπ' τὴ γηρά του, πρᾶμα ποὺ δὲν τὸ ξαναθυμάται λέει στὴ ζωή του.

Σὲ φιλω, δικός σου

ΑΣΟΦΟΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΒΑΝΑΣ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Γεράγιος Σωτηριάδης

ΜΕΣΑ σὲ χιόνια μαλλιδῶν, η μορφὴ τοῦ ἀρχαιολόγου φαίνεται ὑδιο σύμβολο γολήνης. Ή μελέτη τῶν περασμένων ἐκράτησε γεανική τὴν καρδιά του — καὶ ἔδωκεν ἔνα εἰδός φιλοσοφικῆς ἀτασθαλίας στὸ πνεῦμα του. Σὰν μιλεῖ δὲν είνε δρήτωρ, μά δὲ ἐλεύθερος ἀνιστορητής παραμυθιῶν — τόση είνε δὲ ἀφέλεια που χαρακτηρίζει τὸν λόγο του. Καὶ οἱ ἐπαναλήψεις

ἐπιστήμην φυσικὴν πειραματικὴν διδασκαλίαν. Και πρῶτος αὐτὸς, θέτων νέα θεμέλια εἰς τὴν πανελλήνιον παράδοσιν τῶν ξυλινῶν τειχῶν, διό σοφῆς διδασκαλίας προκαρασκεύασε τοὺς τότε δοκίμους ἐν τῇ γεωτεκνῇ Σχολῇ καὶ νῦν ἀνωτέρους ἀξιωματικούς τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου.

«Αὐτὸς προσέει εἶναι ὁ τὸ πρῶτον μυήσας αὐτοὺς εἰς τὰ μυστήρια τῶν ἡλεκτροφρέκτων τορπίλων καὶ ἐπικνεύσας εἰς τὰς καρδίας των πόθους ἴστορικῶν μεγαλογράμμάτων ἐπάξιων πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν πατέρων των τελεοθέντα.

«Ο Τιμολέων Ἀργυρόπουλος συνέγραψε πολύτιμον ἑκτενές τοίτομον ἔγχειριδιον Φυσικῆς καὶ περιεκτικὴν συγγραφήν τῆς ἐπιστήμης του κατ' ἐπανάληψιν βρα-
βεύεισαν, ὡς ἔξαιρετον διδακτικὸν βιβλίον διὰ τὴν
μερῶν ἐπιταίνειν. Αλλ᾽ ἔκτος τούτων καὶ πληθὺν
ὅλην μονογραφιῶν, διατριβῶν καὶ ἀνακοινώσεων ἀνα-
γράφει μετά τοῦ δινόματός του ἡ παρ' ἡμῖν ἐπιστημο-
νικὴ βιβλιογραφία.

«Ο Τιμολέων Ἀργυρόποτυλος ἐπλούτισε καὶ προήγαγε τὴν ἐπιστήμην διὰ πρωτοινών καὶ πάνω εὑφιῶν ἐπινόησεων, πολλῶν διδακτικῶν πειραμάτων καὶ ὑπέδειξε τὴν κατασκευὴν πολλῶν φυσικῶν συσκευῶν καὶ ὁργάνων, ἀπεικονίζομένων νῦν ἐν ἐπιστημονικοῖς τῆς Ἐρδώπης συγγραμμασοι, καὶ ἐτίμησε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, διότι ἀνέγραψεν εἰς τὰς δέλτους τῆς φύσεως ἀξιολόγους παρατηρήσεις».

ΕΛΥΠΤΙΚΗ

Θωμᾶς Θώμόπουλος

Ο νέος καθηγητής τοῦ Πολυτεχνείου. Σάνι αὐτὸν πολὺ διλόγωνται. Τιμὴ στὴν καθηγητικὴ ἔδρα. Στοὺς σπουδαστὰς καρά. Οἱ νέες ψυχές, οἱ ἀπλαστεῖς ἀκόμα, οἱ νέες διάνοιες πού τῷρα φέναινοιγε μπροστὰ τοὺς ὅ-λιος, ζητοῦν δόδηγον που νά δοματισθή τὴν ὁμορφια καὶ νά τὴν ἔχῃ κάνει ἐφωμένη του, δική του. Τότε θὰ είναι ἀποκαλυπτικὴ ἡ διδασκαλία, γιατὶ τῆς ἀγάπης θεμέλιο είναι ἡ γνωμικό. Τόσο βαθύτερα ἀγαποῦμε, δύο πιο βαθειαί γνωρίζομε. Λόγια παντοτεινά τοῦ μεγάλου πνευματικοῦ ζωγράφου τῆς Ἀναγεννήσεως.

Εύντυχισμένος ὁ τεχνίτης δπού στὸ πλάι του βαδίζει
ὅ ανθρώπος δ ψυχικός. Θυμούματα ἔναι δάσκαλό μας,
τὸν Θωμᾶ Τιμαγένη στὸ Γυμνασίου τῆς Σμύρνης. Μᾶς
ἔδιδασκε τὸν "Πλάτωνα". "Ἄς είναι τὸ δονομά του εὐλογη-
μένο. Μᾶς ἐπιφέρει ἀπό τὸ κέρι, ὃχι σχολαστική καὶ
φωτισμένος μάθησο καὶ γνωσεις, μᾶς σύντροφος καὶ
φίλος νὰ μίας δεῖξῃ τὸν ἀρχαῖο κόσμο μὲ τὶς μορφές
που σκαλισε, δισβυστες ἀπό τους αἰῶνας, δ ποιητής.
Τέτοιον δηγόν βλέπεται τὸν Θωμάποιουλο στὴ διδασκαλία
του, πάντις νὰ καέταις ἀπό τὸν ιερὸν ἐνθυσιασμό,
αὐτὸν ποὺ κάνεις ἐλαφρότερη τὴ ζωὴ καὶ τῆς χαροῦζει
ὅ, της ἔταξε δ Θεός.

Περνά ἡ θύελλα ἀπὸ πάνω του χωρίς νὰ κλονισθῇ
οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν ψυχή του. Κάθε διανοτιδιά τῆς
τύχης τοῦ δίνει καινούριο θάρρος καὶ τόλμη καὶ δύ-
ναμι. Πάντα, μπροστὰ στὸ εἰκονιστάσι τῆς τέχνης, λι-
βάνι ἡ σκέψις του. Μορφυρῶν γηὶ αὐτὸν τὸ σπίτιο, τὰ
προπτέλαματα, τὰ ἔργα που γεμίζουν τὸ ἐργαστήριον του.
Πάλενει ἐκεῖ μέσα ἡ φαντασία μὲ τὴν ὕλη, καὶ πότε
τὴν νικᾷ καὶ τὴν πειθήνει καὶ ὑποτακτικὴ της,
πότε τρέχει ἀλλού, ἀκούθαστη, νεανικὴ πάντα, σε νέες
ἐμπενέσεις καὶ σὲ νέα δέματα. "Ουμος παποῦ μιὰ πνοή
που τικὴ νοιώθεις γά." γνίνεται τὸ μεταπότο του.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ — ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΙΑΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ασκήσεις

ΟΙ δύο τελευταίες μαθητικές ἀσκήσεις μάς ἔκαμπαν πάλι δυὸς τρεῖς εὑμορφες ἐκπλήξεις. Τὸ ἐλεύθερον παιζόντων (πιάνο) τῆς κ. Πάλμα ήτο μιὰ ἀπὸ αὐτές, η ἀπαγγελία τῆς Δασ. Δασείου, — ἔχω γράψην καὶ ἀλλοτε για τὸ τάλαντον τῆς συμπαθητικῆς κόρης — τὸ τραγούδι τῆς Δασ. Λεούση, δις φωνῆς εὑμορφης καὶ εὐγενικῆς.

“Ομως ήμετορει νά είτη κανείς, πώς είς κάποιο άνθρωπον επίπεδον ἔρχεται τὸ δράματικὸν τάλαντον τῆς Δος Ζεφύου. Είνε μικρὴ ἀκόμη καὶ τώρα δύχισε νῦν μορφώνεται καλλιτεχνικῶς. Όστε δὲν μιλῶ τόσο γιὰ δι, τι παρουσιάζει σ' ομέρα, ἀλλὰ τὸ περισσότερον γιὰ τι, τι βέλτω πάως θὰ παρουσιάσῃ πολὺ γρήγορα. Μέσα σ' ἔχει πολλήν ἀντιληψήν, καὶ αἰσθηματο ποὺ έχεις νά τὸ δέξιωτερικεύησῃ πιστά καὶ μὲ ἀνάλογο σκηνικήν υπόσχοισιν. Είναι ἔνας τύπος ίδιαίτερος, μὲ δικήν του ἔκφρασιν, μὲ γραιμές εὐγενικαὶ υπερηφανες, ποὺ κάμπιστονται εὐκολα στάς στιγμάς τῶν μεταπτώσεων ἐνὸς ἐργον. Κάποιον περισσότερον ἀπόγευμα ἀπέγγειλε τὴν ποιδία τοῦ κ. Πολέμη, ἀπό τὸν Ἀνγκιλαγού μὲ αεγάλην, καὶ μάλιστα ὑπερβολικήν δόσην χρώματος. Εἰς αὐτὸ

τι πταίει ὁ μαθητής. Ὁ κ. Ζάνος ποὺ ἔξακολουθεῖ νὰ είνει κολλημένος στά παρηκμασμένα ἔργα, τῆς ρωμανικής ἐποχής, πιὸ ἀν διδάξει τίτοτε νεώτερο στὴν τάξι του, τὸ διδάσκει καὶ παταλαίουν τρόπον. Σήμερα ὠδαῖον εἶναι ἑκεῖνο ποὺ ἐνιμεύει τὴν πραγματικότητα. Ἐκεῖνο ποὺ ἐγγίζει τὴν ἀλήθεια. Καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ὡς σήμερα — πάντα ἡ ἀνωτέρα τέχνη ἐδιάλεξε τὸ ἔνδυμα τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀπλότητος για νὰ ἐμφανισθῇ. Εμεῖς δὲν ἔχομεν τί θὰ εἰπῃ ἀπλότης στὴν τέχνη.

Οἱ φωνές, οἱ χειρονομίες, οἱ δυνατές ἐδηλώσεις — δὲν θέλουμε νά παραδεχθούμε δια πειδά δὲν ἔχουν τὸν τόπο τους στὴν ἡμέραν μας, που ὅλα είναι ψυχικά, βαθειά, ἐσωτερικά. Αὐτὸ τὸ πεῖσμα τῶν παλαιῶν, δὲν εἰμιτορῷ νά τὸ νοιώσω. «Ο Σάντος ήξε απολογήσῃ τὴν ἔξελειν, γιὰ νά μπορεσθ νά κάψῃ κάτι.» Ή «Νύφη και φοράδα», «ἡ Μαρίν Στούαρτ» και τὰ παλαιά ποιήματα τοῦ ι. Πολέμη μὲ τοὺς θανάτους και τὸ ἀράδισμα τῶν γιατριών ἓνδις ὀρρώστους δὲν μποροῦν νά μᾶς συγκινήσουν. Κάθε ἐποχὴ ἔχει τὰ άριστουργήματά της, και ἔργαζόμεθα, διαν μποροῦμε νά τὰ βλέπουμε και νά τὰ μελετοῦμε αντὰ τὰ ἀριστουργήματα.

Φλόριξελ.

ΝΑ κι' ἔνας ἄλλος τεχνίτης τοῦ βιολιοῦ, ποὺ κατορθώνει νά υπεβιλημῇ μὲ μόνην, τὴν ἴσωνθητια. Γιατὶ αἰσιοθυμία δὲν ἔχει, δὲν μπορεῖ νά ἔχῃ δὸς θρωπος που ζητεῖ μὲ κάθε αραιά μάνατζιμή ται τάσα πολλὰ πράγματα. "Η ἔκφρασις, τὸ μέγα προσόν ποὺ παρουσιάζει θερμόν καὶ πλατύ τὸ τάλαιντον, δὲν είνει ἔνα χρωματηριστικὸν ἐκείνων ποὺ βιάζονται στὴν τέχνη. "Η τέχνη εἶναι ἔγωντος, θέλει τὸν ἀνθρώπων συγκεντρωμένον μέσον του, κι' ὅχι στὶς τριγύρῳ φωνές.

Κι' ὁ Φλόροιξελ εἶνε ὁ ἀχρόταγος ποὺ θέλει νὰ εἴτῃ
δῆλα τὰ μικρομυθοίσματα δῆσα ἀκούνει. Στὸ ἔιδος του,
ὡς σχοινοβάτης τῆς μουσικῆς, εἶνε καλός, γι' αὐτὸ σὲ
κάθις συναυλία του ἔχει πολλοὺς ποὺ τὸν χειροκοποῦν.
Τὸ ἀπόγευμα ποὺ τὸν ξανάκουσα στὸ Κρέτειν, ἐπαῖξε
πολλὰ δύσκολα πράγματα, συνοδευόμενος πότε ἀπὸ
τὸν π. Ξανθόπουλον καὶ πότε ἀπὸ τὸν κ. Μπουστεν-
τούη: «Ἡ ἑπτέλεις τῆς τελευταίας συνθέσεως, ποὺ
ἔδειξε δῆλη πειά τὸν θαυμαστὸν μηχανισμὸν τῶν δακτύ-
λων, ἀλλὰ τῶν ρεύμων τοῦ ἀνθρώπου, — ἐσημειώθη
σάν τελεία ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸ αἰσθητόν καὶ ἀπὸ τὴν
ψυχήν τοῦ ἀπόδοσιν τοῦ ἔργου. «Οἱ πάσαι — εὐνηχῶς γιὰ
τὸν τεχνίτην, — δὲ κόδιος ποὺ τὸν παρακολουθοῦντες
ἡταν τῆς ἀκουστικῆς ίκανοποιησεως, κι δῆλη τῆς αἰσθη-
τικῆς.

Γι' αὐτὸν τὸν ἐπήγειρος θερμὰ καὶ τοῦ ἔδωκε τὸ θάρ-
ος νόο δώσῃ καὶ δευτέρους συναυλίαν.

*Ἡ Διὸς Καλογεροπούλου μὲ τὴν δρεκήστραν τοῦ
Ωδείου.*

ΗΤΑΝ ἀπὸ τις ὡραιότερες μουσικὲς ὠφες. Ἀρχισε μὲ τὴν ἡρωϊκὴν συμφωνίαν τοῦ Μπετούζεν, μὲ τὸ μεγαλοφυές αὐτὸν ἔχον, ποὺ συλλαμβάνεται δόλωληρον ἐμπόδιον εἰς τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Τὸ πρότον μέρος εἶναι ἡ ὁρχή αὐτῆς τῆς συλλήψεως, πλατειά, γενική, ἀδροτιτή. Βλέπεται κανεὶς τὸ ἀνησυχοῦ σύναγμα τοῦ μουσικογούν, κάθε ὡραίας φράσεως, κάθε ὡραίου φθόγγου. Ἰδια μελισσα πον πετῷ, και στέκεται και μπιοροφιαρ κάθε γλυκιτέρο μπὸ τὸν κόσμο τῶν λοιλουδιῶν. Ο Μπετούζεν εἶνε τὸ μεγάλο, ποιητικώτατο πτηγή, ποὺ νὴ αὐτὸν δὲν ἀπάρχει ἀδύνατον ὑψός. "Υστέρα, σαν τὰ συστατικά βρεθῶν δόλα τῆς μελῳδίας ποὺ θέλει νὰ

δῆμητον οὐρανήσῃ, — βλέπει κανεὶς συγκεντρωμένη πειά τὴν μουσικὴν ἰδεῖν στὰ παρακάτω μέρη — ἔτοιμο τὸ ξινωντανὸν μοτίβο, νὰ ὑψώνεται χαριτωμένο, καὶ παθητικό, γύρω ἀπὸ ἓνα λυγμόν, ποὺ περιγράφει τὸν καὶ τοῦ δίδει τὴν προτύπουν μελωδικήτα. Ποιὰ κοιλώνα θαυμαστῆς ἀπλότητος μοιάζει μὲν τὸ μοτίβο. Μᾶλλον Μπετόβεν ἔχει τὴν δικῇ του πειά μουσικὴ ἀρχιτεκτονική καὶ τὴν διακή του τέχνη, ποὺ δὲν μοιάζει μὲ κανενάς. Εἶνε Αὔτος.

Τὸ μοτίβο μιὰ ποὺ ἔγινε, μιὰ ποὺ ενδρέθη, ἀκούεται, ἀκούεται ὅλοένα, σὲ ὅλους τοὺς τόνους. Εἶνε πειά ἡ χαρᾶ τοῦ μουσικοῦ νὰ τὸ ἀκρούεται καὶ νὰ τὸ παμπαρώνη — ἔτσι θαρρεῖ κανεὶς. «Οἵοις ἡ χαρᾶ ἐνὸς πατέρου στὸ διττόρουστα παιδιόν ἔχειρεταιοῦ. Μά διάνοιαφει ἔτσι τὴν ψυχή, καὶ τόσο δίδει ἰδέαν τῶν ἐμπινεύσεων τοῦ Μπετόβεν, ποὺ ὁ ἀκροατὴς θέλει νὰ τὸ ἀκούῃ, — ώς ποὺ σιγά-σιγά τοῦ γίνεται πηγὴ μιᾶς πρωτοτύπου μουσικῆς ηδονῆς.

Στὴ μέση τῆς θαυμαστῆς συμφωνίας δὲ κολοσσός τῆς marche funèbre ὑψώνεται, — ἴδιο βούνῳ πένθους καὶ φραγμάτων. Ἐκείνῃ τὴν συμψή ὁ Μπετόβεν εἰχε περιβληθῆ τὸν ἴδιο τὸ θάνατο. Ἐν τῷ μεταξὺ μὰ στεντορίᾳ φωνῇ σάλπιγγος ἀκούεται, — τοπικὸ ἐφωνητὸ ψυχῶν πον κορημάτοντα στὴν ἄβυσσο. Τρο-
μερὴ μουσικὴ στιγμὴ. Ὁ μουσούργος δὲ ἀθάνατος στὰ σύννεφα, κάλιπνοντας ἀπὸ ἔκει τὴν περιγραφὴ τῆς θλι-
βερῆς κηδείας τῶν θητῶν. Κι' ἀγέθεια. Άποψη λὰ
ποτεοὶ κανεῖς νά καταλαβῇ τὴν ἀθλιότητα. Ἄμα ἦν
καὶ ὑπάρχει μέσα σ' αὐτήν, δέν την καταλαβαίγει.

Αὐτὸς τὸ ἐμβαθύτων, εἰνὲ πυκνὸς καὶ ἀποκρυσταλλώμενος δό πόνος ὅλου τοῦ κόσμου. Σοῦ ἔρχεται νὰ κάμης τὸν σταυρόδος σου ἐμπόδιος στὴ ζωοποιὸν δύναμι τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ποὺ μοιλαίνεται ἦτο ἀνθρώπινον.

Ἐμφανίζεται ἡ Διὸς Ἐλπῖς Καλογεροπούλου ἀνάμεσα στὸν ἀντίτιλακον, ποὺν ἀκόμη διαλυθῇ ἡ μαγικὴ ἀτμοσφαίρα τῆς ἥρωϊκῆς συμφωνίας.

Τραγουδεῖ τοῦ ἴδιου μουσουνγοῦ τὸ «Ah! perfide parjure». Λάμπει δὴ, φέγγει — ὅστις ἀσώματο πλάσμα. Ἡ τερασία φωνῆ καὶ εἰς ἔκτασιν καὶ εἰς ἔντασιν ἀπεκαλύψθη διόλκηση. Ἡ καλλιέργεια φάλλει καὶ υποκρίνεται, τὸ πνεύμα τοῦ Μπετσόβεν χύνεται καὶ ἀπὸ τὴν παραμικρὴν λεπτομέρειαν τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ φωνή της παρουσιάζει τὴν στρογγυλότητα καὶ τὴν τυκνότηταν φωτὸς ποὺ ἀνατέλλει. Ἐνα δεῦμα τὸν, δυνατό, πλατύτατο γεμίζει τὴν αἰδούσαν καὶ ἀνέρχεται ἡδὺ τὸ θεωρεῖσαν ποὺ στέκειν. Οὐ μικρόσωμος ἐκτερίμινε αὐτὴν τὴν ἐκτελέσιν γιὰ νά βωβαθῆ. Ἄλλοι ἀπὸ τὴν ὑπερτάτην ουγκίνησιν, ἄλλοι ἀπὸ τὴν κατάπληξιν γιὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν περιεργὴν ἀπομικότητα τῆς Σπεράντσας Καλό — ἐπειδεναν μὲ κρατημένην ἀνατονήν νά σβηστον καὶ ἡ τελευταῖα τραγικὴ κραυγή. Υπερέρχειοργήματα βροντερά, καὶ ἡ μεγάλη γυναικα, χλωμά, ἀξέπνητη ἀκόμα ἀπὸ τὸ ὄνειρο τῶν τραγουδιοῦ τῆς, ἔχαμηλων τὸ κεφάλι ἐμπρός στὸν πόδιο ποὺ ἀλάλαζε, γιατὶ ἔνοιωθε τὴν ἀνύψωσι τῆς μηνῆς τοῦ.

Τότε το *ballet de Sylphes*, ίδιο στροφίλισμα πτερών. Φίλος μόνο, είπε: «σάν νά μαδιούνται ροδοπέταλα». Αληθεία. «Ας μή γράψῃ κανεὶς τίκτω παραπάνω.

Τὸ «menuet des Folles» τεχνότοπο, περιέργο, σάν να ἔγραφη ἀπὸ ἐμπνευσμένον τρελλόν. Δαίμονες μιλοῦσαν, μάγισσες ἔστελναν κατάρες, μάρτυρες ὅδηγοντα. «Ἐμπνευσις γεμάτη ἀπὸ ἔξιτικην καιγαλοποέπειαν. Μία πάλι ταϊχοποιῶν πνευμάτων, ἡ θιλή ζωὴ τῶν ἀπηνδισμένων, ὁ ἀλαλαγμὸς τῶν κολάσεων σὲ μουσικές φράσεις.

Ἡ δευτέρα ἐμφάνισις τῆς Σπεράντσας Καλὸς ἔρχε-

χρόνια πάσω. Ή αδυνατία μας είνε αύτία; δὲν ξενώ
επί τέλους ποιό μας έλλαττομα τρομερό, ποὺ δὲν είνε
δυνατόν νὰ τὸ ξερριζώσῃ καμιά πρόσδοσ. Οἱ κορσέδες
οἱ τελευταῖοι είνε ἔνα ἀπὸ τὰ διπισθοδρομικά μας βή-
ματα. Οσες τοὺς ἐφόρεσαν μὲ νοιάθουν πολὺ καλά.

Η ΑΘΗΝΑΙΑ

Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιογροφίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βι-
βλία, τῶν ὁποίων δύο ἀντίτυπα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα
μας. Τῶν ἄλλων ἀπλῶς ἀγγέλλεται ή ἔκδοσις.

150 χιλιάδες δένδρα διέταξε τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνι-
κῆς Οἰκονομίας γά διανεμηθοῦν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς
Θεσσαλίας διὰ νὰ φυτευθοῦν ἀπὸ τοὺς μαθητὰς εἰς
τοὺς σχολικοὺς κήπους.

Ἄρχεται αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ λειτουργῇ Οἰνολογικὴ
Σχολὴ μὲ σειρὰν ρυκτερινῶν μαθημάτων ὑπὸ εἰδικοῦ
ἐπιστημονος. Πιθανὸς εἰς μίαν αἰθουσαν τοῦ Βαρ-
βακείου.

Ἀπέθανε δ Τιμολέων Ἀργυρόπονδος, ἐπίτιμος κα-
θηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ο φίλτατος συνεργάτης μας κ. Θωμᾶς Θωμόπονδος,
διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου. Οἱ μαθηταὶ<sup>τῆς γλυπτικῆς ἀποκοπῶν διδάσκαλον μὲ τελείαν μόδ-
φωσιν καὶ μὲ ἀγνὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν τέχνην.</sup>

Ἐνσταντανὲ τοῦ κ. Θεοτόκη ὑπὸ τοῦ κ. Λουκᾶ Νά-
κου, ἀπὸ δρόμου τοῦ δημοσιεύθεν εἰς τὴν «Ἐστίαν»
τῆς 22 Ιανουαρίου:

«Τὸ «κύριε Πρόεδρε» ἀπὸ ἔνα βουλευτήν, ἀπὸ ἔνα
πολίτην, ἥτο μαχαιριά κατάστηθα διὰ τὸν κ. Θεο-
τόκην.

— Μά τί θέλει ἐπὶ τέλους καὶ μὲ τυραννεῖ αὐτὸς ὁ
ἄνθρωπος;

— Κύριε Πρόεδρε, θέλει τὴν Θεσσαλίαν.

— Μά δωσετέ του την ἐπὶ τέλους, ἀλλὰ νὰ μὲ ἀφῆσῃ
ἡσυχον!

Διωρίσθησαν νέοι καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου:
εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν οἱ κ. κ. Γ. Ρε-
μούνδος τῆς Ἀνωτέρας ἀναλύσεως, Ν. Χατζιδάκης
τῆς Θεωρ. Μηχανικῆς, Θ. Χόνδρος τῆς Φυσικῆς, Κ.
Ζέγγελης τῆς Ἀνοργάνου Χημείας, Κ. Κτενᾶς τῆς
Ορυκτολογίας καὶ Πετρογραφίας, Δ. Αἰγανῆτης τῆς
Ἀστρονομίας καὶ Μετεωρολογίας, Σ. Μηλιαράκης τῆς
Βοτανικῆς. Εἰς τὴν Ιατρικὴν Σχολὴν οἱ κ. κ. Α. Χο-
στομάνος τῆς Γεν. καὶ Πειραιατικῆς Παθολογίας, Β.
Μπέντης τῆς Ελ. Νοσολογίας καὶ Θεραπευτικῆς.

Καὶ εἰς τὰς Πάτρας Οἰκονομικὸν Συσσίτιον. Ἐπι-
τροπὴ ἀπὸ κυρίας· καὶ κυρίους ἀνέλαβε τὸ ἔργον. Υπό-
δειγμα ἐπῆραν τὸ Συσσίτιον τῶν Ἀθηνῶν.

Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ δρίζονται διὰ τὴν 11ην
Μαρτίου.

Αἱ εἰσπραξίεις τοῦ χαρτοσήμου κατὰ τὸ 1911 ἔφε-
σαν τὰ 12,319,000. Τοῦ προηγούμενου ἔτους ἤσαν κατὰ
1,480,000 διληγότεροι.

Τὴν σαρακοστὴν θὰ δοθῇ εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον
ἀπὸ ἀριστοτέχνας ἡ «Τρισέγενη» τοῦ Παλαιᾶ:
Τρισέγενη ἡ Κα Θεώνη Παππᾶ. Θὰ παιξουν καὶ αἱ
Δει. Βλυσίδη, Αἰμιλία Καραβία, Ζαράνου, Ζερβοῦ,
Μ. Τουλιμύχος, καὶ οἱ κ. κ. Γ. Ν. Πολίτης, Σπύρος
Ἀλιμπέρτης, Ν. Λαπαθιώτης, Α. Ζάχος, Π. Δ. Ταγκό-
πουλος.

Ἡ «Στήλη τῶν Νέων», δὲ ἔλλειψιν χώρου, εἰς τὸ
ἔρχομενον τεῦχος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Κ. Φ. Λευκωσίαν. Πολὺ εἰδικόν, ἐπομένως ἀκα-
τάλληλον διὰ τὰ «Παγαδήναια». Εὐχαριστοῦμεν διὰ
τὴν εὐγενικὴν προσθυμίαν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Η Αιρετόπολις καὶ τὸ Μουσεῖον αὐτῆς, ὑπὸ Γεωρ-
γίου Σωτηριάδου. Ἀθῆναι Τυπογραφεῖον «Ἐστία»
Μάισνερ - Καργαδούρη, δρ. 3.

Βυζάντιον καὶ Βυζαντίνης πολιτισμός, ὑπὸ Δ. Κ.
Ἐσσελίγη μετάφρ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. Ἀθῆναι
Σύλλογος Όφελιμων Βιβλίων λεπτὰ 80. Τυπογραφεῖον
«Ἐστία» Μάισνερ - Καργαδούρη.

Ἐκάρη Εὐρωπίδου, μετάφρ. Ν. Ποριάτη. Ἀθῆναι.
Ἐκδ. Γ. Φέξη δρ. 1.50.

Τρωάδες Εὐρωπίδου, μετάφρ. Α. Καμπάνη. Ἀθῆναι.
Ἐκδ. Γ. Φέξη δρ. 1.50.

Μελέτη περὶ τῆς ἐν τῷ Κυνθερνητικῷ δάσει Parvī
ἀρχαῖας θέσεως, ὑπὸ I. K. Περιστιάνη. Λάρναξ
Κύπρου.

Die sprachfrage in Griechenland Manolis Triandafylidis. Sonderabdruck aus den Süddeutschen Monatsschriften.

Μουσική :

Πάντα πονᾶ, ὑπὸ N. Κόκκινου, ποίησις I. M. Βου-
γιουλάκη, δὲ ψόμα καὶ κλειδοκύμβαλον. Έκδ. Γ. Φέξη.

Τὰ Τραγούδια μου, ὑπὸ N. Κόκκινου, ποίησις I.
Γεωργίου, δὲ ψόμα καὶ κλειδοκύμβαλον. Έκδ. Γ. Φέξη.

Valse Brune, paroles de Georges Villard musique
de Georges Krier. Έκδ. Γ. Φέξη.

Αγγέλλονται :

Ο Γύρος τῶν Ωρῶν, δινειρόδραμα σὲ πέντε μέρη
καὶ πρόλογος ὑπὸ Σωτηρη Σκιτη Φρ. 4. Paris, 14 Rue
du Val - de - Grâce.